

HÉT ALGEMEEN MAÇONNIEK TIJDSCHRIFT

VNM

♦ JAARGANG 75, AUGUSTUS 2021, NR. 4

25 VRIJMETSSELAREN OVER VRIJE MANNEN 'VAN GOEDE NAAM'

- SPECIALE UITGAVE -

IMV Toerusting versterkt de rituele Arbeid en de beleving in de Loge

Ervaren broeders begeleiden u hierbij!

Ceremoniemeester	2 oktober 2021	Eindhoven
Redenaar	2 oktober 2021	Tiel
Thesaurier	9 oktober 2021	Bilthoven
Kapelmeester	6 november 2021	Gouda
Secretaris	13 november 2021	Bilthoven
Voorzittend Meester	13 november 2021	Zwolle
Beg. Maçonnieke vorming in de loge	27 november 2021	Deventer

De Verdiepingsdagen zullen weer in 2022 worden geprogrammeerd.

► uitsluitend aanmelden via de IMV-website: www.vrijmetselarij.nl/aanmelden (inloggen met ordnummer)

Instituut Maçonnieke Vorming

Stichting Welzijnszorg
Van Maren Fonds

Verleent materiële en immateriële noodhulp aan leden van de Orde en hun relaties. Werkt samen met: De Veer stichting, Maçonniek Studiefonds en Johanna Heilina Stichting.

Een aanvraag voor hulpverlening doet u via de Logecorrespondent in uw loge. De Logecorrespondent vindt u op het ledendeel van de Ordesite. Na inloggen volgt u het pad: Orde → Stichtingen → Van Marenfonds → Organisatie → Logecorrespondent.

Onder Van Marenfonds → Organisatie → Algemeen Bestuur vindt u zonodig de vertegenwoordiger voor uw regio.

Coördinatoren Hulpverlening

Regio's 1-5 Noord, Oost, Midden, Amsterdam:
W.J. Swart, tel. 06-43256919

Regio's 6-10 Noord- en Zuid-Holland, Den Haag, Zuid:
E. van Rheden, tel. 06-83712702
Beiden: VMF.hulpverlening@vrijmetselarij.nl

Contactpersoon:

K.D. Bruintjes, tel. 06-53835571 /vmf.voorzitter@vrijmetselarij.nl

Bij de voorzitter kunt u informatie krijgen over giften, schenkingen en legaten aan het Fonds en over (volledige) fiscale aftrekbaarheid.

Bankgegevens Van Maren Fonds

IBAN: NL87 RABO 0135 7426 17 / BIC: RABONL2U
Stichting Welzijnszorg Van Maren Fonds te Utrecht

Johanna Heilina Stichting

De Johanna Heilina Stichting verleent hulp aan weduwen en alleenstaande dochters van overleden vrijmetselaren bij een tekort in hun levensonderhoud.

Informatie: E-mail: info@heilina.org

Op 9 februari 2021 viert de Johanna Heilina Stichting haar honderdjarig jubileum.

Louisa Stichting

In 1868 opgericht door vrijmetselaren. Doelstelling: financiële hulpverlening aan kinderen die geen aanspraak kunnen maken op de Universele Rechten van het Kind. Aanvraagformulieren en criteria via website www.louisastichting.nl of per e-mail: louisastichting@vrijmetselarij.nl. Bankrekening nr. 6810.72.911 t.n.v. Louisastichting, Amsterdam

'De vrijmetselarij biedt zoekende mensen een zingevingsmethode in een vertrouwde omgeving die met behulp van rituelen en symbolen leidt tot zelfontplooiing, broederschap en daardoor een betere samenleving.'

VRIJMETSELARIJ -

hét algemeen maçonniek tijdschrift
Uitgave van de Orde van Vrijmetselaren
onder het Grootoosten der Nederlanden
Javastraat 2B, 2585 AM Den Haag.
Tel. 070-3460046
Fax 070-3615919
orde@vrijmetselarij.nl
www.vrijmetselarij.nl

ISSN 2213-1825

Abonnementen

Adresmutaties gelieve te sturen naar:
orde@vrijmetselarij.nl

Hoofdredactie

Henk Hendrikk
vm.redactie@vrijmetselarij.nl

Redactie

Rinus van Warven - Philip Visser -
Frans Krap -
Cees Strobosch (redactie-secretaris)

Columnisten

Cees Strobosch, Chris Linders, Fred Kruyer,
Cees van Dam en Hans Wissema

Cartoon

Peer Retera

Beeldredacteur en fotografie

Paul Mellaart

Vormgeving

MasterColors Media BV, Best

Kopij naar

Henk Hendrikk
Zandeiland 27,
5658 AK Eindhoven
vm.redactie@vrijmetselarij.nl

Van de auteurs van geplaatste stukken wordt verwacht dat zij akkoord gaan met (gedeeltelijke) doorplaatsing op de website van de Orde van Vrijmetselaren.

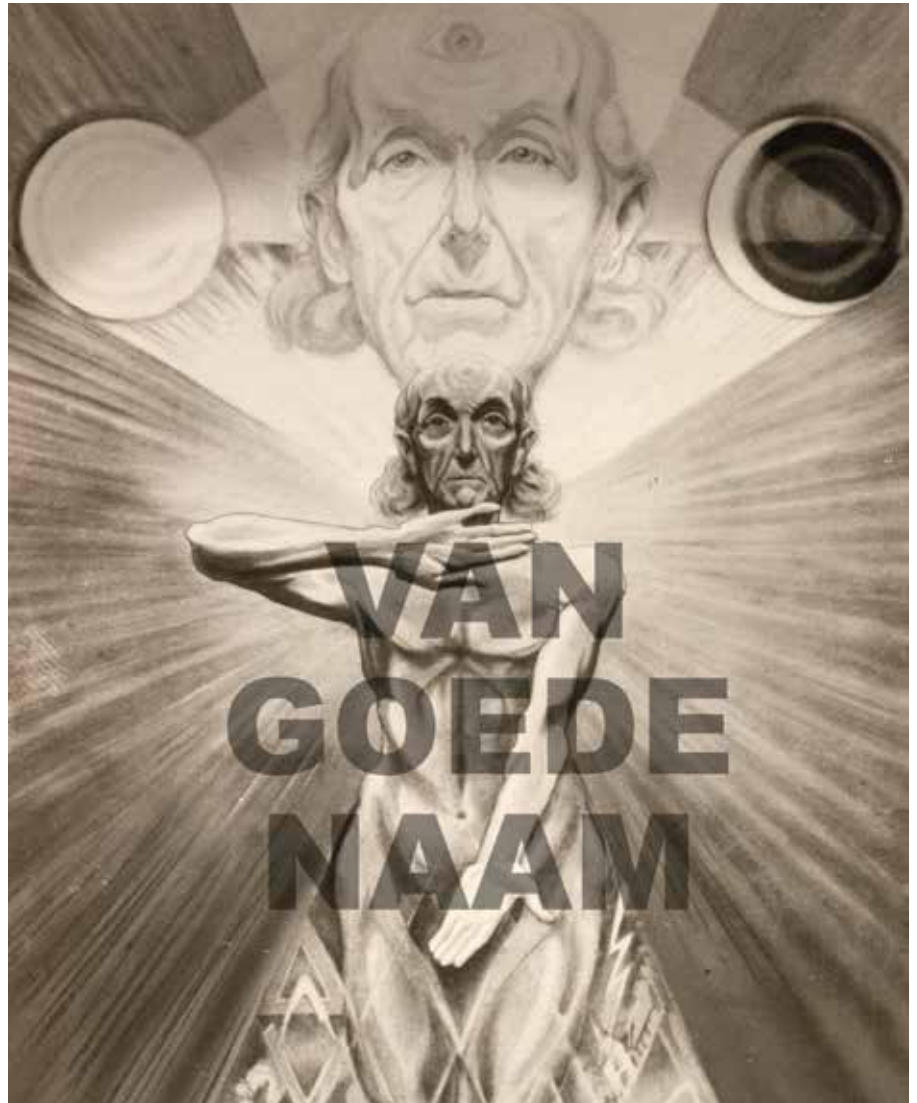
Advertenties

Scoopz Media Advies
085 747 04 00
Aanlevering per e-mail naar:
info@scoopz.nl
Advertenties kunnen zonder opgave van redenen geweigerd worden.

Copyright

Orde van Vrijmetselaren onder het
Grootoosten der Nederlanden

Het is niet toegestaan tekst en/of foto's in welke vorm dan ook over te nemen uit dit tijdschrift zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Vrijmetselaren werven actief geen nieuwe leden. Dat doen ze niet. Wie vrijmetselaar wil worden, moet namelijk door 'een innerlijke drang' gedreven worden om zelf aan te kloppen. Dit weerhoudt die personen die de vrijmetselarij eigenlijk 'niet zo serieus nemen' om zich aan te melden.

Vrijmetselaren zijn wars van regels. Dogma's zijn niet aan hen besteed. Het vrije denken, onbelast en onbeperkt, is hun grote goed. Vrijdenkers dus, die in aloude vrijmetselaars teksten ook wel 'vrije mannen van goede naam' worden genoemd!

Vrije mannen van goede naam... In de jaarspecial van 2020 heeft de redactie van VM de lezers een bont en kleurrijk boeket aan meningen, inzichten en visies voorgeschoteld wat betreft 'vrije mannen'. In deze special doet de redactie dat opnieuw, maar dan waar het gaat om 'van goede naam'. Wat wil dat nu zeggen? Wat betekent het? En ook, waarom wordt dat zo van vrijmetselaren gezegd?

In deze jaarspecial van VM komen opnieuw 25 vrijmetselaren aan het woord. Per groep van telkens 5 personen belichten ze elk een aspect van die goede naam, geheel naar eigen inzicht en overtuiging. Met als resultaat wederom een vol en rijk palet aan persoonlijke kennis en wijsheid, die bij menigeen – wellicht krachtig! - zal appelleren aan de innerlijke drang om aan te kloppen bij de vrijmetselarij. Bijvoorbeeld op zaterdag 11 september, de Dag van de Vrijmetselarij. Veel vrijmetselaarsloges in Nederland zijn dan open voor hen die verbinding zoeken met vrije mannen van goede naam.

Met vriendelijke groet,

Henk W.M. Hendrikk,
Hoofdredacteur VM,
hét algemeen maçonniek
tijdschrift.

INHOUDS opgave

03. Voorwoord

04. Inhoudsopgave

05. Van goede naam... – Deel 1.

Van goede naam... Een uitdrukking die de aanwezigheid van waarden en normen koppelt aan een persoon. En dat geldt zeker voor de vrijmetselarij. In dit vijfde komen in totaal 25 vrijmetselaren aan het woord. Per groep van 5 belichten ze de verschillende invalshoeken als het gaat om 'van goede naam...'

10. Nog altijd actueel!

Waar komt de uitdrukking van 'van goede naam...' vandaan en wat betekent het precies?

13. Van goede naam... – Deel 2.

18. Over omgangsvormen en hun betekenis

Wat zijn de werkwijzen van de vrijmetselarij met de daarbij gehanteerde spelregels, de omgangsvormen en hun psychologische achtergrond? En wat kan daarvan van invloed zijn op de omgangsvormen, de spelregels, in het dagelijkse leven?

22. Van goede naam... – Deel 3.

27. 'Beter is een goede name dan goede olie'

In de loop van de afgelopen eeuwen, sinds pakweg 1750, is een groeiende behoefte ontstaan bij 'vrije mannen van goede naam' om het staatsbestel en de manier waarop wordt samengeleefd daadwerkelijk te veranderen. Er is een lange en boeiende weg te beschrijven van de christelijke, ethische, humanistische, esthetische, esoterische en sociale pogingen, en uiteindelijk van de revolutionaire politieke strijd, om een meer rechtvaardige en gelijkwaardige democratische samenleving te grondvesten.

30. Van goede naam... – Deel 4.

35. Column Uitzicht

36. Rechten en plichten van een vrijmetselaar

Het beoefenen van de vrijmetselarij is niet vrijblijvend. Een vrijmetselaar heeft rechten, maar ook plichten.

38. Van goede naam... – Deel 5.

43. Doe de zelftest

Geïnteresseerd in de vrijmetselarij? Doe de zelftest om te weten of er inderdaad een klik is.

46. Een gewone man met fatsoen

De goed geïnstrueerde vrijmetselaar die als voorstellend meester bij een kandidaat op bezoek gaat, heeft een duidelijke agenda. Hij zal hem vertellen, dat de jaarlijkse bijdrage het beloop kent van een stevig abonnement op internet, onderzoeken of hij iets heeft met een hoog, voor het gemak hier omschreven als persoonsoverstijgend, beginsel en hij zal onderzoeken of de kandidaat een vrij man is van goede naam.

47. Cartoon Klop-klop-klop!

Van goede naam...

Van goede naam... Een uitdrukking die de aanwezigheid van waarden en normen koppelt aan een persoon. En dat geldt zeker voor de vrijmetselarij. Want, vrijmetselaren zijn 'vrije mannen van goede naam'. Maar, wat zijn dan de waarden en normen die een persoon zoekt bij de vrijmetselarij? 5 leerlingen-vrijmetselaar geven antwoord.

Onder redactie van Cees Strobosch en Henk Hendriks – Foto's: Paul Mellaart

1

‘Vertrouwen, broederschap en samenwerking’

“Ik ben als leerling aangenomen bij loge ‘Verlichting’ op 13 september 2020. Het heeft voor mij een poosje geduurd om aan te kloppen omdat het voor mij nog niet het moment was om toe te treden. Ik was als mens mij verder aan het ontwikkelen en wilde mij er nog niet in verdiepen. Totdat ik een eigen zoektocht begon. Ik wilde graag de waarheid weten van alles. Er is meer in het leven dan alleen maar werken, eten, rekeningen betalen enzovoorts.”

“Als alle basisbehoeften zijn voorzien dan snak je naar meer wijsheid en kennis. Ik ben altijd omringd geweest door broeders en werd al op een vroege leeftijd geïntroduceerd over de broederschap. Het ‘Ken Uzelve’-concept was mij bekend. Bij de vrijmetselarij werd dit alleen maar sterker bevestigd.”

“Ieder mens is altijd op zoek naar zijn eigen reis om zichzelf beter te leren kennen. Eerst moet je zelf de vraag stellen wat zijn normen en waarden? Het zijn omgangsvormen en principes volgens welke iemand publiekelijk en in sociaal verband handelt. Ieder mens heeft zijn eigen normen en waarden. De normen en waarden die ik zocht binnen de vrijmetselarij zijn vertrouwen, broederschap en samenwerking. Met name de broederschap die wij niet alleen in de loge uitvoeren maar ook daar buiten. In vergelijking met andere landen zie je dat die band sterk is en als broeders samen optreden is dat heel mooi en uniek om te zien. Het er voor elkaar zijn is heel belangrijk voor mij. Het is een mentaliteit die bij de marine ook wordt gebruikt met de slogan ‘We leave no man behind.’ Soms, wanneer je alleen bent, kan je ondersteuning krijgen van broeders op vele manieren om verder te gaan in het leven.”

“De vrijmetselarij was bij mijn familie diep geworteld vanwege mijn familie-historie die een belangrijke rol heeft gespeeld voor de onafhankelijkheid van ons land. Normen en waarden krijg je mee vanuit huis en wat jezelf als leerling zoekt zijn de dingen die je alleen bij broederschap kan vinden. Een extern

Naam : Howie Ross Valino.
Leeftijd : 37 jaar.
Beroep : Bankier.
Loge : ‘Verlichting’ in Hoofddorp.
Graad : Leerling-vrijmetselaar.

supportstelsysteem. Als leerling blijft je altijd leerling in je reis. Iedereen is ook een leraar. Je kan van iedere broeder leren en ermee sparren om aan jouw betere versie te werken. Je blijft altijd sleutelen en bijstellen.” ♦

*Naam : John Coenen.
Leeftijd : 44 jaar.
Beroep : Wethouder.
Loge : 'La Constance' in Maastricht.
Graad : Leerling-vrijmetselaar.*

‘De aangewezen plek!’

“In het dagelijks leven, waarin ik als wethouder mijn steentje probeer bij te dragen aan een betere wereld voor de inwoners van mijn gemeente, heb ik continu te maken met waarden en normen. De waarden en normen lijken in datzelfde profane leven echter in toenemende mate te veranderen of steeds vaker en verder af te drijven van de waarden en normen zoals ik die binnen mijn eigen referentiekader voor ogen had en heb. Natuurlijk, dat kan aan mij zelf liggen (Ken Uzelve). Het is denk ik wel goed om aan te geven dat het containerbegrip ‘normen en waarden’ mijns inziens 2 verschillende termen zijn, die ondanks dat ze aan elkaar gekoppeld zijn maar al te vaak door elkaar gebruikt worden. ‘De waarde’ stelt in mijn persoonlijke leefwereld het hogere gedachtengoed voor en ‘de norm’ reikt vervolgens regels aan om dat gedachtengoed na te kunnen streven: De rechte verhouding. De Latijnse term ‘norma’ betekent winkelhaak; model; regel; richtsnoer, zegt mijn verouderd L-N woordenboekje. Daarnaast moet de term ‘moraal’ mijns inziens ook bij dit tweespan betrokken worden, omdat deze de overkoepelende verbinding maakt met de belevingswereld waarbinnen normen en waarden bestaan.” “Op enig moment gedurende mijn zoektocht naar antwoorden op existentiële vragen, maar zeker ook op zoek naar reflectie, meningen en ideeën van anderen en vooral andersdenkenden, kwam ik logischerwijs uit bij de vrijmetselarij en specifiek bij mijn huidige loge. Daar waar het in het dagelijkse leven lastig en soms haast onmogelijk is om serieus over normen en

waarden te spreken, is de vrijmetselarij dé aangewezen plek daarvoor. Ik zoek niet naar een nadere definiëring van die 2 begrippen maar ben op zoek naar de inhoud. Wat bedoel ik daar dan mee? Hoe kijken mijn broeders aan tegen ethische vraagstukken? Moet je echt iedereen de vrijheid gunnen om te doen wat hem beliest of zijn er grenzen aan die vrijheid wanneer hij zichzelf of anderen schade kan berokkenen? Eindigt onbelemmerde vrijheid niet uiteindelijk in enigerlei vorm van anarchie? Hoe verdraagzaam zijn we eigenlijk? Dulden we alles wat een ander zegt of zijn daar grenzen aan? Hoeveel kan je en durf je van jezelf blootgeven?”

“Dit zijn slechts enkele korte voorbeelden waar ik naar op zoek ben en waarbij het doel is om mijn eigen waarden en normen te vergelijken met die van mijn broeders, zodat ik enig gevoel kan krijgen en houden of mijn moreel kompas bijstelling verdient en of ik nog steeds een redelijk pad bewandel.”

“De diversiteit binnen de broederschap en binnen de loge in het bijzonder, biedt mij de mogelijkheid om mijn opvattingen van wat waarden en normen zijn te spiegelen aan die van mijn broeders. Wat ik de afgelopen jaren als leerling heb geleerd is, dat er niet één waarheid bestaat en dat ditzelfde voor waarden en normen geldt. Ik tracht daarbij niet direct te oordelen welke de goede of welke de slechte zijn, want er zijn immers witte en zwarte vlakken die samen een prachtige vloer vormen.” ♦

‘Rust en bezinning’

“Het is geen gemakkelijke vraag om zomaar te beantwoorden. Ik zal bij het beantwoorden ervan proberen zo dicht mogelijk bij mezelf te blijven. Niet dat ik het moeilijk vind, maar omdat het een erg complex onderwerp is en tevens een persoonlijke beleving.”

“Mijn inwijding gaf mij een speciaal gevoel en er ontstond voor mij een zeker vertrouwen en saamhorigheid door middel van de broederketen en er overviel mij een rust. Als je liefde geeft, ontvang je liefde terug, dat heeft toch met broederschap te maken en de betrokkenheid met elkaar.”

“Het leven is een kwestie van geven en nemen, vertrouwen in je medemens, elkaar respecteren ongeacht politiek en geloofsopvatting. Behandel je medemens zoals jezelf ook wilt worden behandeld en benaderd, dat krijg ik terug in de loge van mijn broeders. Ik ben jaloers op broeders die hun bijdrage houden met zoveel inhoud en soms een vleugje filosofie en ik zou dit ook graag willen doen, want het is het een belangrijk onderdeel als vrijmetselaar. Ik ben nog maar kort lid van de loge en nog niet geheel thuis in de achtergronden en de betekenissen van de rituelen en symboliek, maar vind het belangrijk en interessant om me deze materie eigen te maken en te ontdekken.”

“Wat mij bindt is de saamhorigheid en gebondenheid, dit ervaar ik duidelijk tijdens de loge-avonden. Zoals ik al gememoreerd heb ben ik het allemaal nog aan het ontdekken met steun van mijn broeders, hoe het is om te werken aan de ruwe steen. Ik heb duidelijk van huis uit meegekregen eerlijk en oprecht voor jezelf en je medemens te zijn. Indien mijn ouders nog hadden geleefd zouden ze zeker trots zijn geweest dat ik lid ben van de vrijmetselaardij. De loge-avonden geven mij rust en bezinning en alleen dat is voor mij al een grote meerwaarde.” ♦

Naam : Ludwig Seerden.

Leeftijd : 67 jaar.

Beroep : Gepensioneerd.

Loge : ‘Deugd en IJver’ in Harlingen.

Graad : Leerling-vrijmetselaar.

Naam : Mario Pfeiffer.
Leeftijd : 51 jaar.
Beroep : Docent informatica.
Loge : 'La Simplicité' in Venlo.
Graad : Leerling-vrijmetselaar.

‘Vrij spreken zonder oordeel of veroordeling’

“**W**elke normen en waarden hoop ik in de vrijmetselarij te vinden? Ik heb toch echt even nodig gehad om hierover na te denken. Was ik eigenlijk bewust op zoek naar normen en waarden? De algemeen geaccepteerde omschrijving leert ons dat waarden de idealen van een persoon of groep zijn en normen de gedragsregels die daaruit voortvloeien. Waarde is dus bijvoorbeeld respect. Een daaruit voortvloeiende norm is dat je iemand laat uitpraten. En laat dat nou juist een wezenlijke maçonnieke gedachte zijn.”

“Achteraf misschien niet zo expliciet maar eerder een richting. Echter, respect was een van de pijlers waarop mijn besluit om toe te treden rustte. Respect voor de mening en overtuiging van een ander. Ik moet eerlijk bekennen dat ik al een hele tijd voor mijn toetreden tot de vrijmetselarij last had van een ‘half luisterend’ oor. In mijn geval betekende dat dat ik in een discussie na verloop van tijd eigenlijk niet meer luisterde naar wat de ander nu eigenlijk vertelde omdat ik te druk bezig was met schaven aan mijn repliek. Het leek soms wel een strijd en ik was alleen maar bezig met het verzamelen en klaar zetten van munitie. Vervelend hoor! Voor de ander maar ook voor mij.”

“Op een gegeven moment raakte ik met een goede vriend in gesprek over de vrijmetselarij en vertelde hij mij over de comparitie. Een comparitie is geen discussie maar een gesprek tussen vrijmetselaren waarin meningen, inzichten, vragen en ideeën naast elkaar gelegd worden zonder te proberen iemand te overtuigen en respectvol met elkaar worden vergeleken. Vooral het feit dat een vrijmetselaar tijdens een comparitie vrij kan spreken zonder beoordeeld of veroordeeld te worden, sprak mij enorm aan en is voor mij nog steeds een van de belangrijkste normen en waarden die ik in de vrijmetselarij heb gevonden. En juist deze waarde probeer ik in mijn profane leven dagelijks toe te passen. Ik let er op dat ik luister, probeer te begrijpen waarom iemand een bepaalde mening heeft en wat ik er voor mijzelf uit kan halen. Ik probeer niet iemand te overtuigen van mijn gelijk maar probeer een denkstoot te geven om een onderwerp wellicht ook van een andere kant te bekijken. En hoop dat zelf ook te doen.”

“Normen en waarden zijn belangrijk. Niet omdat ik vrijmetselaar ben, maar als mens. Waarden zoals respect, geduld, beleefdheid en eerlijkheid heb ik opnieuw gevonden in de loge en deze hebben een veel diepere betekenis gekregen voor mij.” ✧

‘Een wezenlijk verlangen’

“Het is zeven uur ’s avonds. Ik trek een wollen jas aan, knoop een dikke sjaal om en neem mijn dagelijkse duik in de winterse avondlucht. Ik dobber door verlaten straten en laat het streven van de dag varen. Als ik na een kilometer of 2 om wil draaien, word ik stevig vastgegrepen en meegevoerd door een turbulente stroming. Ik spartel tevergeefs en drijf af tot ver buiten de stad.”

“De stroming kalmeert. Ik nader de rand van een uitgestrekt water. Ik tref er een veerman met een klein bootje. Ik ken hem niet, maar zijn verschijning wekt vertrouwen. Hij begroet me hartelijk en nodigt me uit om mee te varen naar de overkant. Ik word nieuwsgierig en vraag hem wat daar te vinden is. Hij glimlacht en zegt na een korte stilte: ‘Alles wat je hier zoekt maar nooit zult vinden.’ Gretig vraag ik naar een omschrijving. ‘Onmogelijk’, zegt hij, ‘Stap in en aanschouw zelf. Let wel: alleen enkele reis.’”

“Nooit eerder werd ik zo geraakt door de woorden van een vreemde. Het was alsof hij recht door me heen keek en mijn diepste verlangen blootlegde. Ik zocht inderdaad, al vele jaren. De vraag ‘Naar wat?’ beantwoordde ik meestal met aaneengeregen flarden uit legendarische geschriften. God, Para Brahman, Christus Bewustzijn, Verlichting, Ultieme Realiteit.”

“Hoewel ik niet precies begreep wat deze termen betekenden, leken ze te appelleren aan een wezenlijk verlangen. Een verlangen om bevrijd te zijn van alle verzamelde psychologische bagage. Want één ding wist ik zeker: mijn manier van naar de wereld kijken was volstrekt willekeurig, gekleurd door geografische, culturele en ideologische invloeden. Ik wilde de wereld zien als een pasgeborene: vrij van oordeel, begrenzing en angst.”

“De vastberadenheid om mijn ‘ware zelf’ te vinden, wat dat ook mocht zijn, was onwrikbaar, en bracht me naar de uithoeken van de wereld. Soms letterlijk, soms figuurlijk. Ik bezocht filosofen, psychoanalytici, las de ‘grote boeken’ van Oost en West. Ik deed een cursus in wonderen, zat uren stil, bestudeerde de mystici, gaf mijn chakra’s een boost. Ik bezocht een transmedium, onderging drukpuntmassages, liep een pelgrimstocht, bad in een kathedraal.

Ik zonderde me af, deed vrijwilligerswerk, leerde karma ruimen, stond op mijn hoofd, zweefde weg. Ik werd vegetariër, ging macrobiotisch, organisch, at met de vingers, stopte met eten. Ik probeerde tantra seks, werd ascet, celibaat, ging koud douchen, leerde prana snuiven, schreef affirmaties, probeerde wonderdrugs, werd steeds rommeliger. Ik bezocht verre oorden, ontmoette een goeroe, werd ‘geïnitieerd’, leerde een mantra, schudde een ratel, droeg een jurk, rende heel hard weg. Ik bezocht yogascholen, meditatieclubs, soefi-tem-

pels, wellness-spa’s, retraite-resorts en werd langzaam doodmoe van mezelf. Wat zocht ik in vredesnaam?”

“Daar sta ik dan, na eindeloos omzwerfen, bij de veerman en zijn bootje, aan de rand van uitgestrekte duisternis. Het eindstation. Althans, zo voelt het. Wat nu? Meevaren? Omdraaien? Een onomkeerbare keuze. Ik verdwaal opnieuw in gedachten. Een tergend moment van doodsangst. Dan zie ik in een bliksem-schicht: het verstand is hier nutteloos. Laat het los. Vertrouw.”

“De twijfel verdampt en ik verdwijn.” ♦

Naam : Maarten van Vliet.

Leeftijd : 31 jaar.

Beroep : Filmmaker.

Loge : ‘Hiram Abiff’ in Den Haag.

Graad : Leerling-vrijmetselaar.

Nog altijd actueel

Vraag: “Wat moet men zijn om een vrijmetselaar te kunnen worden?” Antwoord: “Een vrij man van goede naam.” Dit vraag-en-antwoord-setje is afkomstig van één van de vele geritualiseerde teksten die binnen het gedachtengoed van de Nederlandse vrijmetselarij een vooraanstaande rol spelen. Maar wat is dat nou precies? Waar wordt naar verwezen door de woorden ‘van goede naam’?

Tekst: Frans Krap – Foto’s: Paul Mellaart.

Nog voordat de onderzoeker van deze vraag goed en wel van start kan gaan, loopt hij tegen een enorm probleem aan. Dit probleem wordt veroorzaakt door een verschijnsel dat wel ‘taalerosie’ wordt genoemd. Hierbij slijten oorspronkelijke woordbetekenissen af om uiteindelijk tot weinig slagkrachtigheid te vervallen.

Sterker nog, niet zelden verwordt de betekenis van een woord tot zijn eigen tegendeel in het alledaagse taalgebruik. Dat hoeft niet per se te zeggen dat het begrip waarnaar het woord oorspronkelijk verwijst aan kracht inboet, maar het gebruikte woord lijkt niet langer over voldoende kracht te beschikken. Het gevolg daarvan is niet zelden dat een taaluiting in zijn eigen tegendeel komt te verkeren en dat er geen nieuw woord ontstaat om de oorspronkelijke betekenis vorm te (blijven) geven. Het verschijnsel zelf blijft zijn waarde behouden; er is alleen geen adequaat woord meer om het verschijnsel te benoemen. Het verschijnsel zal dan verder omschreven moeten worden, er zal een veelvoud aan woorden gebruikt moeten worden om de band met de oorspronkelijke betekenis te behouden of te herstellen.

Woordenboek

Het woord ‘deugd’, en al zijn afleidingen, is hiervan een treffend voorbeeld. De 1e betekenis die het Woordenboek

der Nederlandsche Taal geeft, luidt: ‘De voortdurende geneigdheid het goede te doen en het slechte en verkeerde na te laten; het goed zijn in zedelijke zin’.

Het woordenboek geeft daar onder andere een citaat bij uit het werk van Coornhert (1522 – 1590): ‘Dat alle zonde... haer eyghen boete is, ende alle deughden haer eygen loon’ (dat alle zonde – elke misdaad of elk vergrijp – zijn eigen straf is en alle deugden – alle goede daden of alle vormen van weldadigheid – hun eigen beloning).

Laat het opvallen, dat zelfs een simpele poging de woorden van Coornhert in het hedendaags Nederlands over te zetten problemen ondervindt van diezelfde taalerosie. Zo moet het woord ‘zonde’ extra beschreven worden om te voorkomen dat de betekenis verschrompelt tot het weinig zeggende ‘zonde van de tijd’. En om te voorkomen dat het woord ‘boete’ direct en enkelvoudig de associatie oproept van ‘bekeuring’ en de verplichting geld te betalen of naar een bepaalde overheidsrekening over te maken om zich te vrijwaren van verdere rechtsvervolging.

Deugdzaam

Het 2e stuk van het 3e deel van het woordenboek komt in 1916 gereed. Dat is inmiddels alweer ruim 100 jaren geleden. Onder het lemma ‘deugdzaam’ (kolom 2453) staat desondanks al vermeld: ‘Van personen of hunne daden

en gedragingen. Deugd bezittende, rijk aan deugd, van deugd getuigend. Deugdzaam geeft meer te kennen het nalaten van kwaad dan het doen van goed; het heeft thans in N.-Ndl. een belachelijken tint. Justus van Effen (1684 – 1735) kan echter nog met een gerust geweten, en zonder ironie of schalkse knipoog, in zijn Hollandsche Spectator schrijven: ‘Maar schoon hy nauwelyks syn dertigste jaar bereikt had, kwamen die deugdzame pogingen te laat’.

Waardevolle eigenschap

‘Een deugdzaam man’ heeft in het hedendaags Nederlands tenminste de bijkleuring van ‘watje’, ‘held-op-sokken’, ‘saaie Piet’, ‘pantoffelheld’. En wat te denken van ‘een fatsoenlijke kerel’ of ‘een brave huisvrouw’? Zelfs ‘het pientere kind’ lijkt zijn intelligentie verloren te hebben om nog maar te zwijgen van ‘de dappere daad’, die welhaast tot een zekere overbodige en nutteloze dwaasheid is vervallen. Maar de dappere poging op zich bestaat nog steeds, evenals de slimheid van het pientere kind, evenals de strijdvaardige daadkracht bij de vrouw die voor haar gezin strijdt, vecht, opkomt.

‘Fatsoen’ in de betekenis van ‘aanzien’, ‘waardigheid’ en vervolgens ‘goede stand’ (WNT, 4390) mag dan bij het verschijnen van dit deel in 1916 ‘in dit gebruik verouderd’ heten, eenieder

‘Dat alle zonde...
haer eyghen boete is,
ende alle deughden
haer eygen loon’

Een citaat uit het werk van Coornhert.

kan ook hedentendage nog steeds zijn fatsoen houden. Of niet. Waarmee maar gezegd wil zijn, dat, hoewel de betekenisinhoud van woorden kunnen vervagen, dit niet noodzakelijkerwijs inhoudt dat ook de waarden waarnaar door die woorden verwezen wordt aan belang in hoeven te boeten. Een deugd (‘De voortdurende geneigdheid het goede te doen en het slechte en verkeerde na te laten; het goed zijn in zedelijke zin’) blijft een waardevol gegeven, een waardevolle eigenschap, ook als het woord zelf in onbruik raakt of in een ironisch tegenovergestelde omslaat.

Encyclopedie

Wat er nu precies verstaan wordt onder ‘goede naam’ is niet zo 1, 2, 3 te verwoorden. Daar lijkt het begrip te ruim, te veelomvattend, kortom te vaag, voor te zijn. Een bezoekje aan de website van Ensie, Katholieke Encyclopedie, leert: ‘Goede naam - (Lat. fama) is de in het spreken en oordeelen der mensen tot uiting komende erkenning en waardering van de voortreffelijkheid van een persoon. Een goede naam te bezitten is van groote waarde: Beter dan groote rijkdommen is een goede naam (Prov. 22.1). (In de NBG-uitgave: Spreuken

22:1 ‘Een goede naam is verkieslijker dan veel rijkdom, gunst is beter dan zilver en goud’).’

‘Dit geldt niet alleen in zooverre de goede naam velen voor kwaad behoedt, maar vooral omdat de goede naam een noodzakelijke voorwaarde is omzich nuttig te maken en socialen invloed ten goede te kunnen uitoefenen. Hieruit blijkt ook, dat ieder recht heeft op een goede naam, aangezien deze een goed is onmiddellijk gericht op den persoon, van zooveel belang voor diens persoonlijke ontwikkeling en werkzaamheid en voor het bereiken van het doel van het menselijk leven.’

‘Het recht op een goede naam wordt door verborgen zonden niet zonder meer verloren. Immers als sociaal goed (waardering door de medemenschen) steunt de goede naam op het zedelijk gedrag van den mensch, in zooverre het uitwendig beoordeeld kan worden.’

‘Verborgen zonden vallen echter uiteraard niet hieronder. Ieder moet zijn goede naam bewaren, niet zoozeer door opzettelijk naar een goede naam te streven, als wel door toelag op een deugdzaam leven, waaruit dan vanzelf de waardering door de medemenschen zal volgen. In sommige omstandigheden

kan het plicht zijn den goede naam te verdedigen. De goede naam kan worden aangerand inwendig door → lichtvaardig oordeel, uitwendig door → kwaadspreken en → laster.’

Staande uitdrukking

Toegegeven, ook dit is niet bepaald een moderne beschrijving. Toch geeft deze een tamelijk helder beeld van wat doorgaans bedoeld wordt met ‘goede naam’. Het is opvallend hoeveel aandacht deze beschrijving besteedt aan de indruk die de mens op zijn medemens maakt. De ‘naam’ waarvan hier sprake is, is welhaast synoniem aan ‘reputatie’, ‘achting’, ‘bekendheid’, ‘eer’ en ‘faam’. En met dat laatste woord heeft ‘goede naam’ welhaast een familieband. ‘Van goede naam en faam’ is dan ook bijna een staande uitdrukking, een vaste combinatie.

Het heeft best iets dwingend, deze grote aandacht voor ‘wat anderen denken’. Als iemand al te zeer gericht is op het hebben van een goede reputatie, kan dat best leiden tot dwangmatig gedrag én tot ‘doen alsof’. En dat zou dan schuren met de notie ‘vrij man zijn’, hetgeen immers ook een vereiste is om vrijmet-selaar te kunnen worden.

Zware last

Binnen de levensbeschouwing van de vrijmetselaar gelden echter (tenminste óók) andere overwegingen dan uiterlijke. Niet de vraag of iemand als ‘goed’ bekend staat, of hij een goede reputatie heeft, staat centraal, maar de vraag of iemand een (in beginsel) goed mens is. Innerlijke eigenschappen tellen in deze beoordeling veel zwaarder dan uiterlijke. Bij de pogingen om vast te stellen of iemand ‘van goede naam’ is, en dat zal vastgesteld moeten worden alvorens vrijmetselaren ertoe overgaan iemand die hen daartoe heeft verzocht in hun midden op te nemen, nemen de beoordelende vrijmetselaren een zware last op hun schouders. Zij belasten zich met de plicht een oordeel uit te spreken over een medemens. En dat is geen sinecure! Geen enkele vrijmetselaar zal zich daar licht en makkelijk van afmaken. En zeker, de reputatie van de man die tot de broederschap wil toetreden, speelt een rol. Als iemand bekend staat als ploert, misdadiger, verkrachter (om maar een paar mogelijkheden te noemen), zal de bezonnen vrijmetselaar oordelen dat deze man geen vrijmetselaar kan worden. Hij wordt dan geacht geen ‘vrij man van goede naam’ te zijn.

Duidelijkheid

De hier genoemde voorbeelden zijn echter grof, overduidelijk en onmiskenbaar. Hier speelt dan ook geen vraag; hier heerst duidelijkheid. Als iemands reputatie deze elementen in zich heeft, dan zal hij niet tot vrijmetselaar ingewijd (kunnen) worden. Maar zo duidelijk zijn zaken, de mens betreffende, maar heel zelden. En wat te doen als die reputatie niet klopt? Als iemand bekend staat als ..., maar hij is hierbij het slachtoffer van roddel, kwaadsprekerij en achterklap? Nee, het is duidelijk, de beoordeling van de mens mag niet uitsluitend afhangen van wat er zoal over hem rondverteld wordt. Er zal heel duidelijk naar de persoon die vrijmetselaar wil worden gekeken moeten worden en dan vooral naar zijn innerlijke waarden, zijn innerlijke eigenschappen, zijn karaktertrekken, zijn leergierigheid, zijn openheid naar (de meningen van) zijn medemens, zijn oprechtheid, eerlijkheid en menslievendheid.

Er zal, kortom, gekeken (moeten) worden naar de deugden waarover hij beschikt. Naar zijn deugdzzaamheid en zijn liefde voor die deugden. En dan zit je al direct tot over je oren in de gevarenzone van het geërodeerde taalgebruik. Met

andere woorden, de oordelende vrijmetselaar staat dan tot over zijn enkels in het moeras van de oubollige woorden. Woorden die als woorden uit het woordenboekje van het hedendaagse taalgebruik gevallen zijn, maar die als begrippen niets aan waarde hebben ingeboet.

Basisdeugden

De onderzoekende vrijmetselaar gaat dus op zoek naar de deugden van de man die kenbaar heeft gemaakt vrijmetselaar te willen worden. Misschien zal hij die eigenschappen niet de naam ‘deugden’ geven, al was het alleen maar om te voorkomen dat hij van oubolligheid wordt beticht. Misschien zoekt hij er andere woorden voor; de ene onderzoeker zal daar bedrevener in zijn dan de ander. Maar linksom of rechtsom, hij gaat opzoek naar de basis-deugden waarover de kandidaat moet beschikken wil hij tot ‘vrij man van goede naam’ bestempeld kunnen worden.

En sommige van die voorwaardelijke deugden zijn best bij naam te noemen. Zo zal de man over een basis-beleefdheid moeten beschikken. Hij zal immers met zijn medemens moeten kunnen omgaan zonder dat hij daarbij, door ongemamierdheid, communicatieproblemen veroorzaakt. Natuurlijk, de beleefde ploert is heel goed denkbaar, dus beleefdheid kan nooit de enige deugd zijn waarnaar gezocht wordt.

Een ‘man van goede naam’ beschikt verder over trouw. Hij zal trouw moeten zijn aan zichzelf, aan zijn woord, aan de broeder-vriendschap die hij op het punt staat aan te gaan. En om trouw te kunnen zijn moet de mens kunnen beschikken over een goedwerkend geheugen. Als de mens zich niets herinnert, heeft hij maar bar weinig om trouw aan te zijn. Hij zal over de kardinale deugd van bezonnenheid moeten beschikken. En dan bezonnenheid van de actuele soort. Hoewel bezonnenheid rekening houdt met de toekomst, bestaat zij alleen in het heden en wordt zij in het hier-en-nu in praktijk gebracht. Hij zal over een zekere matigheid moeten beschikken. Hij zal die matigheid aanwenden als de kunst van het genieten en van vrijheid. De ‘goede maat houden’ is vaak heel moeilijk; matigheid als werkzame kracht – dat wil zeggen als deugd. Hij zal over moed moeten beschikken en zich bewust moeten zijn van de dubbelzinnigheid van moed; moed kan immers ook in dienst van het slechte gesteld worden. Hij zal moeten onderzoeken welke vorm van moed in morele zin achtenswaardig

is en waarom. De vrijmetselaar spreekt vrij en onbekommerd met zijn broeders. Hij luistert aandachtig naar hun verhalen; aandachtig en met een open geest. Hij loopt dus het risico dat het verhaal van zijn broeder hem in zijn overtuiging doet schudden. Hij zet zijn eigen mening en inzicht op het spel en zal soms tot de slotsom komen dat hij deze zal moeten wijzigen. En ook daar is moed voor nodig. Veel moed. Hij zal rechtvaardigheid moeten betrachten en edelmoedig moeten zijn. Hij zal compassie moet kunnen opbrengen en barmhartigheid moeten betrachten. Hij zal reinheid en onbaatzuchtigheid in zich moeten dragen en zijn handelen zal van zachtmoedigheid moeten kunnen getuigen.

Belangrijkste

Maar misschien is de belangrijkste deugd die hij in zich zal moeten dragen, datgene zijn dat ‘goede trouw’ wordt genoemd. ‘Goede trouw’ vanwege de band die dit heeft met ‘waarheid’. Goede trouw als transitieve en reflexieve oprechtheid. Misschien bewijst goede trouw op zichzelf niets, maar zij is noodzakelijk in iedere deugd. In iedere gedachte en elke handeling. Zij is het cement dat mensen samensmeedt. Ook vrijmetselaren dus. En zij is altijd op waarheid gericht. Zij is dan misschien zelf niet de waarheid, maar zij is altijd waarachtig. Het is een open vraag of de mens altijd, overal en onder alle omstandigheden de waarheid moet spreken; of de mens onder geen voorwaarde zou mogen liegen (ook niet als hij hiermee een leven zou kunnen redden, zoals Kant meent).

Maar deze vraag hoeft hier niet beantwoord te worden. Maar het is typerend voor de vrije man van goede naam die de vrijmetselaar in zichzelf en in zijn medemens zoekt, dat hij liefde heeft voor (het zoeken naar) waarheid. Respectvolle liefde voor waarheid, maar misschien meer nog voor de zoektocht naar waarheid.

Waarheid

Een hele verzameling van woorden, kortom. Woorden die echter verwijzen naar actuele eigenschappen en verschijnselen die – in elk geval voorlopig – naar hedendaagse noden verwijzen. Waarden die waarheid in zich dragen. En dat terwijl elke rechtgeaarde vrijmetselaar diep doordrongen is van de waarde van de uitspraak van zijn broeder Multatuli: “Misschien is niets helemaal waar, en zelfs dat niet.” ♦

Van goede naam...

Van goede naam... Een uitdrukking die de aanwezigheid van waarden en normen koppelt aan een persoon. En dat geldt zeker voor de vrijmetselarij. Want wat zijn de waarden en normen die bij de vrijmetselarij te vinden zijn? 5 gezellen-vrijmetselaar geven hun antwoord.

Tekst: Cees Strobosch en Henk Hendriks – Foto's: Paul Mellaart.

2

‘Vertrouwen is de grootste waarde’

“Op persoonlijk vlak heb ik - zonder deze te hebben gezocht - de norm gevonden om te aanvaarden wie ik ben. Dit uit zich in de waarde ‘schoonheid’ en daarmee bedoel ik niet fysieke, maar innerlijke schoonheid. Vaak komt het voor dat wanneer je een goede bekende iets in vertrouwen vertelt om zijn gedachten te kunnen meenemen in je overwegingen dit onbedoeld toch wordt gedeeld. In de vrijmetselarij gebeurt dat niet. Alles wat in de loge wordt gezegd blijft binnenskamers, binnen de zogenaamde ‘getande rand’. In mijn beleving is dit vertrouwen de grootste waarde binnen de vrijmetselarij en is het een belangrijke voorwaarde om persoonlijke onderwerpen te kunnen aansnijden. Dat geldt ook voor de waarde ‘respect’. Het is heel mooi om mee te maken dat er onderling respect is waarbij je elkaar laat uitpraten en dat het gewaardeerd wordt dat er verschillende meningen leven.”

“‘Vriendelijkheid’ is ook een belangrijke waarde. Bij iedere bijeenkomst wordt er gegroet. Momenteel zonder handen schudden maar natuurlijk met een vriendelijke lach waardoor je je welkom voelt. Dit gebeurt meestal in de ‘7e graad’, het huis-café, waarna er met belangstelling geïnformeerd wordt naar hoe het met je gaat. ‘Respect’ betekent ook dat een

broeder een ander behandelt zoals hij zelf verwacht behandeld te worden. Bij een ‘comparitie’ bijvoorbeeld, waarbij na een ‘bouwstuk’ iedereen de kans krijgt hierover van gedachten te wisselen, wordt er met respect omgegaan met de spreker. Dit zeker omdat het een inleiding is waarmee de spreker aan zichzelf wil werken en zo een belangrijk inzicht geeft in zijn leven en opvattingen.” “Of je nu een paarse of oranje huidskleur hebt, gelooft in de kleine kabouter of de grote smurf, welke politieke voorkeur je hebt, iedereen is gelijkwaardig. Eén van de belangrijkste kenmerken binnen de vrijmetselarij is ‘Neem weg wat mensen verdeelt’. Deze zin is heel krachtig en betekent in mijn beleving: ‘vind wat verbindt’. Als je wegneemt

wat verdeelt, is het een hele kleine stap naar tolerantie, wat naast gelijkwaardigheid ook een belangrijke waarde van de vrijmetselarij is.”

“Behulpzaamheid is nog een mooi voorbeeld. Een aantal broeders is vrijwilliger. Ze helpen de minder bedeelden zonder daarbij op een voetstuk geplaatst te hoeven worden. Ik haal daar zelf ook veel voldoening uit en vind het erg prettig om een glimlach te zien op de gezichten van een familie die geholpen is. Vanzelfsprekend is dit niet beperkt tot de vrijmetselarij maar via de vrijmetselarij ben ik hier wel mee in aanraking gekomen. Hieruit voortkomend is tenslotte de dankbaarheid, dat is toch wel de grootste, of de mooiste, reden waarom je dit doet.” ♦

Naam : Gerrit-Jan Hupje.
Leeftijd : 54 jaar.
Beroep : Ondernemer.
Loge : ‘Hiram Abiff’ in Den Haag.
Graad : Gezel-vrijmetselaar.

‘Vrijheid, verdraagzaamheid en respect’

“Vaak worden de begrippen normen en waarden gebruikt zonder dat het verschil tussen ‘normen’ en ‘waarden’ precies wordt aangeven. Normen en waarden worden als een logische twee-eenheid gezien. Normen en waarden worden zonder verder na te denken met elkaar verbonden. Maar kan dat wel? Ook politici, van met name protestants-christelijke huize gebruiken deze begrippen bijna uitsluitend in samenhang. Kun je wel meer normen en waarden bepleiten, zoals sommige politieke partijen voorstaan? Allereerst lijkt het zinvol het verschil tussen deze begrippen nader te onderzoeken.”

“Wat is een ‘waarde’ precies; is er een omschrijving die universeel is? Vanuit de sociale wetenschappen wordt het begrip waarde omschreven als ‘een waarde is de voorkeur die een groep of samenleving heeft met betrekking tot doeleinden of gedragspatronen. Waardes worden vertaald in concrete normen met concrete gedragsregels en voorschriften. Daarmee sturen normen mede het sociaal handelen, meer specifiek het waarderationeel handelen.”

“Ook hier zien we dus dat normen rechtstreeks voortkomen uit waardes. Er dient dan wel eerst een vertaalslag plaats te vinden die de waardes vertaalt in concrete gedragsregels en voorschriften. Ook wordt een waarde wel omschreven als een betekenisgevend ideaal; een overtuiging over wat nagestreefd wordt of zou moeten worden. Dit is dus iets abstracts, wat we belangrijk achten en vaak wordt gebruikt in één woord: rechtvaardigheid, vrijheid, gelijkheid, respect, tolerantie, integriteit, liefde, trouw enz. Er zijn 4 hoofdbronnen voor waarden; de Joodse (Thora), de Christelijke (Bijbel), de Islamitische (Koran) en Liberale (Verlichting).”

“Waar waarden dus meer abstract zijn, zijn normen die hieruit zijn afgeleid een stuk concreter. Normen komt van het Latijnse woord ‘norma’ wat kan betekenen winkelhaak, richtsnoer, maatstaf of regel. Soms zijn er conflicten tussen waarden die wij belangrijk vinden en kunnen leiden tot morele dilemma’s, denk aan vrijheid en veiligheid, zeker ook in het licht van de overheidsmaatregelen in de Corona-crisis met de inperking van de burgerlijke vrijheden.”

“Wat zijn de waarden en normen die ik bij de vrijmetselarij heb gevonden? In de vrijmetselarij zijn er 3 waarden die ik hier speciaal wil vermelden namelijk Vrijheid in Libertarische zin, Verdraagzaamheid en Respect. Het thema vrijheid en vrijheid in gebondenheid heeft veel pennen in beweging gebracht en was en is een terugkerend thema voor opstellen en beschouwingen van leerlingen op scholen voor voortgezet onderwijs, denkers en filosofen. Mijn ervaring met dit begrip in maçonnieke zin betreft in het bijzonder de vrijheid van denken en geweten en hierover van gedachten wisselen met broeders. Verdraagzaamheid betreft dan niet zozeer opinies en overtuigingen van broeders, maar veeleer het begrip en respect hiervoor. Respect ligt duidelijk in het verlengde van verdraagzaamheid en omgekeerd. In christelijke zin is verdraagzaamheid te herleiden tot respect voor God. In maçonnieke zin dan voor de Opperbouwmeester van het Heelal ofwel de bron van het Licht, de symbolische naam, die wij geven aan het hoge beginsel van waaruit de vrijmetselaren leven en werken. Voor mij zaken die ik met veel waardering in de vrijmetselarij heb gevonden.” ♦

Naam : Philip Meerloo.
Leeftijd : 78 jaar.
Beroep : Gepensioneerd.
Loge : ‘Deugd en IJver in Harlingen.’
Graad : Gezel-vrijmetselaar.

Naam : Randy Roso-Ruoff.
Leeftijd : 51 jaar.
Beroep : Academicus.
Loge : 'La Simplicité in Venlo.'
Graad : Gezel-vrijmetselaar.

ander die mening probeert op te leggen, want ik heb gelijk! Nou is dat wel zo? Want een mening is slechts een mening én zoveel mensen zoveel meningen en dat is eigenlijk maar goed ook! Iedere mening telt, wij willen ook geen eenheidsworst zijn waar iedereen hetzelfde is en hetzelfde denkt.”

“In de loge komen alle broeders in harmonie samen en hebben aldaar geen last van meningen van buitenaf en zullen elkaars mening te allen tijde respecteren. Er heerst dan ook geen rivaliteit of absolute waarheid want die wijsheid heeft niemand in pacht. Binnen de broederschap leert de vrijmetselaar dat iedere mening er mag zijn en die mening leggen wij naast de mening van de ander. Wij schijnen hiermee licht op de andere zijde van die mening, oftewel, wij geven elkaar uitleg hoe wij als individuele broeder exact dezelfde situatie bekijken en zien. Iedereen heeft een andere zienswijze, want het is maar hoe je het bekijkt. Je hoeft elkaar niet te overtuigen van je eigen zienswijze. Wij luisteren vooral naar de ander, niet om te reageren, maar om de ander te horen. Die wijze is het compareren, waarbij je dus naar elkaar luistert en niet oordeelt en elkaars mening of zienswijze naast elkaar legt. Dat in tegenstelling tot het discussiëren, waarbij men elkaar probeert te overtuigen. Als vrijmetselaar hebben wij geen behoefte aan het overtuigen en daar zijn wij absoluut van overtuigd, althans ik wel als vrijmetselaar.”

“Dus mijn antwoord blijft de broederschap van de vrijmetselarij. Een inwijdingsgenootschap van vrije mannen van goede naam die tezamen werken aan een betere versie van zichzelf en daarmee aan een betere samenleving, normen en waarden voor ons allen.” ✦

‘Om de ander te horen’

“In beginsel zou je denken aan normen en waarden die voor ons allen gelden en niet specifiek voor een loge gelden. Als eenvoudig antwoord en duidelijk voor eenieder is dat ik ‘broederschap’ heb gevonden. Nu kan je je natuurlijk afvragen wat broederschap nu voor een antwoord is als je de vraag stelt welke normen en waarden je hebt gevonden. Toch is broederschap een antwoord dat, voor mij althans, de waarden en normen alom omschrijven. Binnen en buiten de loge gaan de broeders uitermate respectvol met elkaar om, zullen nimmer oordelen of elkaar veroordelen, ongeacht de mening van de ander. Iedereen kan en mag zichzelf zijn, met

zijn eigen mening, gedachten of ideeën, zonder éniq oordeel. Waar kom je dat vandaag de dag nu nog tegen?”

“Onze maatschappij is erop gericht dat wij van iedere situatie wel iets moeten gaan vinden, of het nu gaat om ziektenkostenpremies of dat er ergens niet gezwommen mag worden. De maatschappij, onze samenleving, wij dus met zijn allen, zijn erop gebrand om van iedere situatie wel iets te vinden. In de media, zowel op tv de geschreven pers als op sociale media laat men zich dan ook vooral horen en daarmee bedoel ik dan helaas niet dat men gewoonweg zijn of haar mening uit, maar dat men die mening vaak hardhandig uitlegt en de

‘De vooringenomen mening...’

“Mijn moederloge Loge is ‘La Vertu’ uit Leiden waar ik in februari 2019 als vrijmetselaar ben ingewijd en waar mijn reis is begonnen en verder gaat. En het is een reis, een reis die je ook brengt naar waarden en normen. De vraag is dan ook niet een gemakkelijke: Wanneer kun je een vrijmetselaar beschouwen als ‘een man van goede naam’? Wat is dat eigenlijk? En welke waarden en normen horen daar dan bij? En heb je die dan gevonden bij de vrijmetselarij? Kortom, meer vragen dan antwoorden. Ik kan dan ook alleen maar beschrijven wat dit voor mijzelf betekent.”

“De vrijmetselarij biedt mij geen standaardset aan waarden en normen. Als die er wel zou zijn, zouden die waarden en normen min of meer opgelegd zijn. Nee, het vrijmetselaarszijn en onze werkwijze biedt mij juist nieuwe inzichten in mijzelf en helpt mij binnen de broederschap om mijn eigen waarden en normen te toetsen, deze bij te stellen, mezelf te openen voor de waarden en normen van de medemens. En als ik dit proces ook buiten de broederschap toepas, dus in het

normale leven, dan kom ik er steeds meer achter dat er binnen mijn waarden en normen altijd een sluimerende vijand is. Die vijand is voor mij het vooroordeel, beter misschien nog ‘de vooringenomen mening’. Ik denk dat velen dit herkennen, niets menselijks is ons vreemd.”

“De werkwijze van de vrijmetselarij, het in gezamenlijkheid arbeiden en werken aan ons individuele zelf, zorgen ervoor dat ik steeds een stukje verder kom en bedreven raak in mijn eigen zoektocht, mijn eigen reis. In een wereld die verdeelder is dan ooit, is het de kunst om vooringenomenheid bij jezelf te lijf te gaan, het durven te kijken door de bril van anderen. Daarmee leidt de weg naar binnen. De vrijmetselarij helpt mij om die weg naar binnen te gaan en je eigen waarden normen niet als star en vastgeroest te zien maar als een steeds verfijnder geheel. En als dat lukt dan gaan die waarden en normen ervoor zorgen dat je ‘beter mens’ wordt en dat is waar het allemaal om gaat.” ♦

Naam : Richard Michielse.
Leeftijd : 54 jaar.
Beroep : Financieel Directeur.
Loge : ‘Verlichting’ in Hoofddorp (buitenlid).
Graad : Gezel-vrijmetselaar.

Naam : Sjo Crapels.
Leeftijd : 35 jaar.
Beroep : Procesoperator.
Loge : 'La Constance' in Maastricht.
Graad : Gezel-vrijmetselaar.

‘Tijd en moeite nemen een ander te begrijpen’

Een voor mij belangrijke omgangs-principe binnen de broederschap dat ik ben tegengekomen is dat eenieder van gelijke waarde is. Dat men netjes gekleed naar een logebijeenkomst gaat en daarmee thuis het moment neemt om de knop om te zetten omdat je op het punt staat om naar een andere wereld te reizen. Een wereld waar op een andere manier met elkaar gecommuniceerd wordt dan op het werk of thuis. De gesprekken die gevoerd worden gaan over het grijze gebied tussen het zwarte en het witte om zaken anders belicht te zien. Met andere woorden het dualisme welke plaatsvindt op de zwart-wit geblokte vloer, ons arbeidsveld. Teneinde een beter mens te worden.”
 “In de profane wereld werk ik als procesoperator waarin zaken juist veelal

zwart-wit van aard zijn. Dit is inherent aan het gecompliceerde proces, waarin veiligheid voorop staat. Hier is namelijk een hiërarchische structuur nodig om verantwoordelijkheden goed te structureren en te verdelen. Op het werk draag ik Nomex kleding met een arsenaal aan persoonlijke beschermingsmiddelen en wordt er gecommuniceerd via Atex middelen. U kunt zich dus voorstellen dat het aangehaalde over de knop omzetten op mij erg van toepassing is. Ik waardeer die overgang dan ook enorm.”

“Nog een norm die ik ben tegengekomen is dat elke bijdrage waardevol is. Deze norm, wanneer bewust toegepast, activeert het gedachtengoed om met een broeder mee te kijken in zijn ziel en zodoende vanuit zijn perspectief zaken anders belicht te krijgen. In het begin

kost dit moeite en energie, maar het wordt na verloop van tijd steeds normaler en gemakkelijker. Dit merk ik nu ook wanneer ik buiten de loge contact heb met broeders. De knop gaat om en er wordt anders gesproken. Het meekijken vanuit het perspectief van de ander begint meer en meer iets normaal te worden in mijn profane leven. Waardoor er een verandering in mijn gedrag steeds zichtbaarder wordt. Veranderingen zoals: geduldiger worden, beter luisteren, doorvragen oftewel de tijd en moeite nemen een ander proberen te begrijpen, maar bovenal het aan jezelf werken om anderen positief te beïnvloeden.”

“Is dit hetgeen wat bedoeld wordt met de woorden: “Keer terug naar de buitenwereld en doet u daar kennen als vrijmetselaar?” ♦

Over omgangsvormen en hun betekenis

Wat zijn de werkwijzen van de vrijmetselarij met de daarbij gehanteerde spelregels, de omgangsvormen en hun psychologische achtergrond? En wat kan daarvan van invloed zijn op de omgangsvormen, de spelregels, in het dagelijkse leven?

Tekst: Rolf Jan den Adel – Foto's: Paul Mellaart.

De Oude Plichten en de Ordegrondwet van de vrijmetselarij, vormen als uitgangspunten het kader waarbinnen vrijmetselaren met elkaar omgaan.

De Oude Plichten

In 1723 stelt de Schotse predikant James Anderson in zijn boek 'The Constitutions of Freemasonry' de grondregels voor de vrijmetselarij vast. Deze zijn gebaseerd op de zogenaamde 'Old Charges – Oude Plichten' en zijn een compilatie van oude constituties en regels van operationele loges. In de grondregels wordt onder meer beschreven hoe vrijmetselaren met elkaar dienen om te gaan en zij gelden tot op de dag van vandaag nog voor de vrijmetselarij wereldwijd.

In navolging van de Engelse vrijmetselarij, waaruit de Nederlandse in de 18e eeuw is ontstaan, is als symbool gekozen voor 'iets dat groter is dan de mens', het universele begrip van 'de Opperbouwmeester van het Heelal'. De Engelse benaming hiervoor is 'the Great Architect of the Universe'. Deze benaming geeft ruimte aan alle verschillende individuele belevingen om bij elkaar te kunnen komen. Zo kent de vrijmetselarij in het ledenbestand vrijmetselaren met vele religieuze en niet-religieuze achtergronden. De Oude Plichten vragen bijzondere aandacht voor discussies over godsdienst en politiek. Ook daarachter zit een verbindende gedachte. De vrijmetselaar zoekt namelijk naar datgene wat mensen verbindt en niet wat hen scheidt. De ander willen overtuigen van jouw waarheid, jouw gelijk, heeft tot gevolg dat die ander zich afsluit om zijn of haar eigen waarheid te bescher-

men. Dat versterkt de verdeeldheid. De kunst is juist de ander niet te willen overtuigen, maar uit te leggen wat de eigen beleving is en wat die persoonlijk betekent. Kort gezegd, openstaan voor de mening van de ander en deze niet bestrijden, maar trachten die te begrijpen.

Ordegrondwet

Wat is de betekenis van de Ordegrondwet voor de vrijmetselarij in Nederland? Kortweg gezegd zijn dit de spelregels (reglement) waaraan vrijmetselaren, bij hun aanneming tot leerling-vrijmetselaar, beloven zich te houden. Deze Ordegrondwet is gebaseerd op de eerder genoemde 'Oude Plichten'.

'Een vrijmetselaar is ingewijd in de Orde van Vrijmetselaren in Nederland. Hij werkt hier in een onder de Orde ressorterende loge, samen met andere vrijmetselaren, met behulp van symbolen en rituelen aan zijn persoonlijke vorming. Deze eeuwenoude symbolen en rituelen worden door de individuele vrijmetselaar naar eigen inzicht geïnterpreteerd. De vrijmetselaar zoekt op wat mensen verbindt en tracht weg te nemen wat hen verdeelt, met als ideaal een alles verbindende mondiale broederschap. Hierbij aanvaardt hij een persoonlijke verantwoordelijkheid ten opzichte van de wereld, die hij ziet als een te voltooien bouwwerk waarvan ieder mens een levende bouwsteen is. De vrijmetselaar erkent de hoge waarde van en heeft respect voor de menselijke persoonlijkheid, de gelijkwaardigheid van alle mensen ongeacht rang, stand, huidskleur of geaardheid, ieders recht om zelfstandig te

zoeken naar waarheid en ieders verantwoordelijkheid voor zijn doen en laten', aldus de Ordegrondwet.

Allemaal prachtige idealen, die niet uitsluitend zijn voorbehouden aan de vrijmetselaar, maar zouden kunnen gelden voor ieder mens. In de vrijmetselarij oefenen vrijmetselaren om zich dit gedrag eigen te maken en in de praktijk te brengen binnen de vrijmetselarij en in de dagelijkse omgang met anderen.

Werkwijzen

Hiervoor kent de vrijmetselarij 2 soorten formele bijeenkomsten en één informele, te weten de comparitie, de rituele bijeenkomst en de 'zevende graad'. Bij deze bijeenkomsten staat voorop de medemens in overeenstemming met de vrijmetselaarsidealen te benaderen. Voor nieuwe leden ligt hier vaak een uitdaging om zich dit eigen te maken; zij hebben vaak het idee in een andere wereld te stappen. Zij worden hierbij door 'oudere' leden begeleid. Na verloop van een aantal jaren blijkt dikwijls dat deze benadering van de medemens dusdanig is geïncorporeerd in de persoon, dat dit ook in het dagelijkse leven wordt toegepast. Desondanks blijven vrijmetselaren ook mensen met hun hebbelijk- en onhebbelijkheden.

De comparitie

De comparitie is een bijeenkomst waarin leden bij elkaar komen om te luisteren naar een voordracht (een bouwstuk) en hierover met elkaar van gedachten te wisselen. Het woord 'comparitie' stamt niet af – zoals zo vaak wordt gedacht – van het Franse 'compare = vergelijken',

Overhandiging van het boek 'The Constitutions of Freemasonry'.

maar van 'comparaître = verschijnen'. In deze bijeenkomst worden meningen naast elkaar gezet en is er geen sprake van discussie. Dat gaat rustig en gestructureerd: één van de aanwezigen vraagt het woord, krijgt dit vervolgens en stelt een vraag aan de inleider of geeft zijn eigen beleving over het behandelde onderwerp. Hierna kan de inleider zondig nog een reactie geven. Op deze wijze kunnen alle aanwezigen, zonder door een ander in de rede te worden gevallen, het woord voeren en hun reactie geven. Luisteren naar de ander is hierbij essentieel. Na maximaal 2 ronden reacties onderzoekt een loge functionaris of er in de stijl van de vrijmetselarij gewerkt is en kan de aanwezigen op een positieve en respectvolle manier wijzen op de uitgangspunten van de vrijmetselarij.

Rituele arbeid

De rituele arbeid betreft het oefenen, uitvoeren en beleven van ritualen - vaste, toneelachtige verhalen en handelingen, met gebruikmaking van universele symbolen. Omdat het inwijdingen

zijn, eerst tot leerling, daarna tot gezelschap en tenslotte tot meester, bieden zij voor ieder een unieke ervaring. Daarnaast zorgt het wereldwijd voor verbinding, door de gemeenschappelijke ervaring ervan. Naast de 3 inwijdingen zijn er nog andere ritualen, zoals die van de Zomer- en Winter-St Jan. Het steeds (her)beleven van deze ritualen versterkt de onderlinge band en laat vrijmetselaren op individueel niveau ook regelmatig nieuwe aspecten ontdekken.

'Zevende graad'

De 'zevende graad' is een informele bijeenkomst waar, voor degene die dat wil, de leden na een formele bijeenkomst in ongedwongen sfeer bij elkaar zijn. Er kan worden nagepraat over het zojuist gehoorde bouwstuk of de rituele arbeid. Ook kunnen hier andere zaken binnen de loge of de vrijmetselarij worden besproken, zoals persoonlijke zaken of dagelijkse beslomeringen.

Praktijk

De bedoeling van de wijze waarop vrijmetselaren met elkaar omgaan, is meer-

voudig. Aan zichzelf werken is een lastige klus. Daarom komen loges (twee) wekelijks bij elkaar om te oefenen. Als een lid het wil hebben over wat hem heel erg bezighoudt, is er een omgeving nodig die veilig is, waar mensen elkaar vertrouwen. Een omgeving waarbinnen is afgesproken dat datgene dat in vertrouwen wordt verteld, niet naar buiten wordt gebracht.

Als iemand zichzelf wil ontwikkelen, dus wil leren, is meer nodig dan veiligheid alleen. Omdat een lid niet altijd zelf in de gaten heeft wat hij mogelijk door zijn uitspraken bij anderen te wegbrengt, werken vrijmetselaren met elkaar en wijzen de ander op een positieve en vooral respectvolle wijze op zijn gedrag. Belangrijk hierbij is degene die wordt aangesproken niet het gevoel te geven dat hij ver- of beoordeeld wordt. Door hiermee te oefenen ontstaat een steeds sterkere band met elkaar. 3 aspecten hiervan worden wat verder uitgewerkt, te weten veiligheid, feedback en oordelen. Let wel, de werkwijze van de vrijmetselarij was er eerder dan de beschreven modellen.

Veiligheid

Wat is de relatie tussen veiligheid en leren? Abraham Maslow (humanistisch psycholoog) heeft al in 1943 een hiërarchie tussen menselijke behoeften laten zien. Leren en zelfontplooiing komen pas aan bod als aan de onderliggende behoeften is voldaan. De verschillende behoeften zijn ondergebracht in een piramide, zie figuur 1.

Figuur 1
Piramide van Maslow

Van onder naar boven:

(1) Primaire behoeften.

Lichamelijke behoeften (eten, drinken, kleding, onderdak). Deze behoeften betreffen het gebouw en de catering, als het hier koud is, wordt goed luisteren lastiger. Het is warm, droog, aangenaam, sfeervol (denk ook aan ritualen!), uitnodigend, er is koffie, een borrel.

(2) Veiligheid.

Bestaanszekerheid (lichamelijke veiligheid en zekerheid). Dit wordt gewaarborgd door het gebruik en toepassing van de spelregels. Zij helpen stuk voor stuk bouwen aan een rustige sfeer, aan aandacht en respect voor elkaar, fouten mogen maken, fouten van elkaar opvangen.

(3) Contact.

Sociale behoefte (erbij horen, saamhorigheid, relatie). Dit ontstaat en wordt versterkt door respectvol te vergelijken, te verdiepen in de zevende graad en in het uitvoeren en het beleven van de ritualen. Daarmee wordt de onderlinge band versterkt en kan deze verdiepen.

(4) Waardering.

Erkenning (zelfrespect, imago). Nieuwsgierigheid naar elkaar, de ander hoog achten, wederkerigheid, balans in samen en zelf. Hierdoor (wat bent u heerlijk

anders) versterken vrijmetselaren elkaars eigenwaarde, waardoor wederzijds respect kan floreren.

(5) Zelfactualisatie.

Leren (zelfverwezenlijking, ontwikkeling). Dat maakt tenslotte de weg vrij naar leren en zelfontplooiing, in vrijmetselaarstermen 'een beter mens worden' genoemd. Van elkaars inzichten genieten, elkaars argumenten willen horen, elkaars motieven willen weten, zelfontplooiing doe je weliswaar zelf, maar door te delen versnel en verdiep je het proces en het resultaat.

Joharivenster

Een tweede belangrijke omgangsvorm, die bijdraagt aan het versterken van de broederband is het vragen, krijgen, geven en aannemen van feedback. Om het belang daarvan te begrijpen, kijk eens naar het zogenaamde Johari venster, zie figuur 2 (op pagina 21).

Verticaal zijn de gebieden Zichtbaar en Onzichtbaar aangegeven, horizontaal de gebieden Bewust en Onbewust. Op elk van de 4 kruispunten is een specifieke situatie tussen 'ik' en 'de ander', zie de tabel.

Leren personen elkaar pas kennen, dan houden ze veel van henzelf achter (A klein, B groot). Desondanks zien de anderen toch vrij veel van de non-verbale communicatie, lichaamstaal (C groot).

Er zijn 2 richtingen waarin het gebied van gemeenschappelijke kennis en inzichten (A) kunnen worden vergroot: zelfonthulling (horizontaal) en feedback (verticaal).

Zelfonthulling

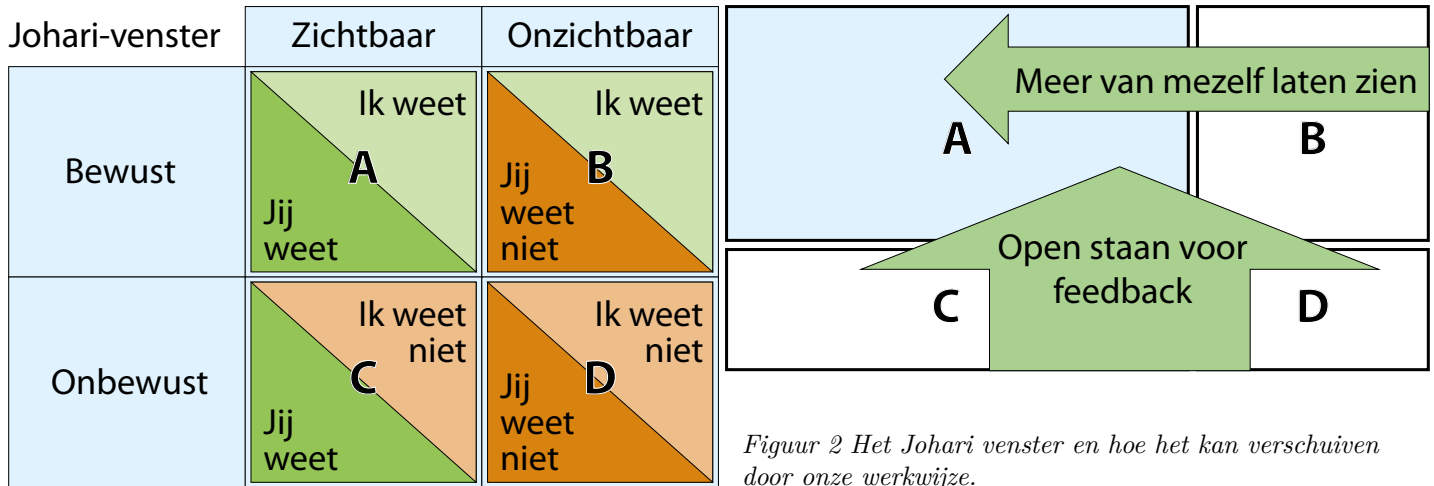
Wie meer over zichzelf vertellen, bijvoorbeeld in een bouwstuk, vergroot gebied A en verkleint het stuk achterhouden wordt (B). Elk bouwstuk waarin ook persoonlijke ervaringen, opvattingen en visies zijn opgenomen, vergroot het vrije gebied (A).

Feedback

Bij het feedback vragen en krijgen, wordt gebied A (ken uzelve) groter en het stuk, dat niet gezien wordt wordt kleiner (C). Door open te staan voor reacties op elkaars gedrag, wordt de blinde vlek, gebied C, kleiner.

Winst?

Vrijmetselaren kunnen, doordat ze zich vrijer voelen, het over meer zaken met elkaar hebben, meer met elkaar delen. De mogelijke onderwerpen, waarover ze het kunnen hebben worden veelzijdiger, de groei kan zich sterker ontwikkelen. Door feedback te geven laten ze ook meer van zichzelf zien, waardoor het onderling vertrouwen toeneemt. Er ontstaat een sfeer waarbinnen ze aandacht willen geven aan een zo goed mogelijke

Gebied A	het gebied van de vrije activiteit, is het gebied waarin ik mij vrij kan bewegen. Mijn optreden naar buiten: mijn gedrag en mijn motivaties die anderen van mij zien en waar ik zelf weet van heb (mijn publieke zelf).
Gebied B	dat gedeelte van mij, dat ik zelf ken en waarvan ik mij bewust ben, maar dat ik nog niet aan anderen heb laten zien of dat ik verborgen wil houden. Dit gedeelte van mij is dus voor anderen onzichtbaar (verborgen zelf).
Gebied C	is de blinde vlek in mijn zelfwaarneming, dat wil zeggen, dat gedeelte dat voor anderen zichtbaar en herkenbaar is, maar waarvan ik mijzelf niet bewust ben. Hieronder vallen onder andere onderdrukte en niet meer bewuste gewoonten.
Gebied D	betreft processen, die zich in het onderbewuste afspelen en die dus noch aan mijzelf, noch aan anderen bekend zijn. Dit is het gebied waarop psychotherapie soms werkt (vooral psychoanalyse), maar dat hier verder niet aan bod komt.

inhoudelijke verzorging van het communicatieproces. Daarmee de spelregels van de vrijmetselarij als een vanzelfsprekende vorm makend om met elkaar om te gaan.

Oordelen

Jonathan Haidt schrijft in zijn boek ‘Het rechtvaardigheidsgevoel’, dat mensen hun intuïtieve oordeel (dat zich bliksemsnel vormt) nauwelijks kunnen veranderen: de rede levert vooral argumenten om het oordeel te rechtvaardigen. Het vraagt inzicht en training om dat anders te doen. Het kan helpen om dat met anderen te doen, want dan is het gemakkelijker om het oordeel te nuanceren. Bovendien helpt het op intuïtief niveau contact te maken, juist hierbij kunnen de vrijmetselaarsritualen helpen.

Ritualen

Ritualen bevatten teksten die prikkelen tot nadenken over de verschillende omgangsvormen. Zij zorgen voor het delen van gezamenlijke, gemeenschappelijke ervaringen: inwijdingen, symbolen, ritmes, muziek. Zij versterken het ergens

bij horen. Zij maken het mogelijk de relatie met de eenheid te ervaren. Zij prikkelen bovendien het onbewuste gebied.

Praktijk

Hoe ziet een gesprek eruit met gebruik van de spelregels van de vrijmetselarij?

Stap 0:

– Zoek een prettige omgeving met koffie en thee, gewoon een fijne plek;

Stap 1: Veiligheid.

– Iedere gesprekspartner heeft recht op zijn/haar eigen beleving (respect). Dit is een noodzakelijke actie van alle gesprekspartners;

Stap 2: Luisteren.

– De gesprekspartners luisteren met geduld naar elkaar. Als de een spreekt zijn de anderen stil en omgekeerd.

Stap 3: Vragen stellen.

– Om contact te maken worden, pas nadat de voorzitter het woord heeft gegeven, vragen gesteld om verdieping te krijgen. Vragen als: Wat bedoel je

precies? Wat deed het je toen? Waarom heb je daarvoor gekozen?

Stap 4: Waarderen.

– Uit de antwoorden kunnen inzichten blijken die voor alle gesprekspartners van waarde kunnen zijn. Ook feedback past hierin: “Ik zie je dat doen, ik ervaar dat als...” En: Zou je het misschien anders kunnen doen?”

Stap 5: Nawerking.

– Deze gespreksvorm heeft als effect dat het blijft nawerken in de persoonlijke gedachten van iemand. Het inspireert om na te denken over het onderwerp, het verruimt de blik. En zo stappen vrijmetselaren de wereld in, naar hun gezin, naar hun werk, naar hun vrienden. Die merken op den duur dat er iets met de persoon in kwestie is gebeurd. De ervaring leert dat die verandering veelal wordt gewaardeerd: “Hij is opener geworden, spreekt zich gemakkelijker uit, durft zich kwetsbaarder op te stellen.” En daarmee is de wereld een klein beetje mooier geworden. Stel dat iedereen het zo zou doen... Vrijmetselaar-zijn verrijkt. ♦

Van goede naam...

Van goede naam... Een uitdrukking die de aanwezigheid van waarden en normen koppelt aan een persoon. En dat geldt zeker voor de vrijmetselarij. Maar welke van die waarden en normen van de vrijmetselarij, willen vrijmetselaren ook daadwerkelijk uitdragen? 5 Meesters-vrijmetselaar geven hun antwoord.

Onder redactie van Cees Strobosch en Henk Hendriks - Foto's: Paul Mellaart.

3

‘Praktische huis-, tuin- en keukenfilosofie’

Naam : Erik van de Linde.
Leeftijd : 67 jaar.
Beroep : Bioloog.
Loge : ‘Hiram Abiff’ in Den Haag.
Graad : Meester-vrijmetselaar.

“Zoek op wat mensen en volkeren vereent, neem weg wat geesten en gemoederen verdeelt.’ Dit is het mantra van de vrijmetselarij, dat ik in de praktijk probeer te brengen. Dat is een doorlopende persoonlijke uitdaging. Want hoe pak je dat aan?”

“Cabaretier Fons Janssen vertelde eens van een dame die verzuchtte: ‘Ik wil zo graag een keer iets heel groots en reins doen.’ Waarop de priester zei: ‘Ach mevrouw, wast u maar eens een olifant.’”

“Je mag groot denken, bijvoorbeeld over duurzaamheid, maar je zult klein moeten beginnen, bijvoorbeeld door de auto te laten staan en de fiets te pakken, als het kan. Verbeter de wereld en begin bij jezelf, luidt het gezegde. Zo pak je dat aan. Met elkaar, in de loge. De loge is in mijn ogen een soort werkplaats voor praktische huis-, tuin- en keukenfilosofie. Onze bouwstukken zijn naar mijn mening het waardevolst als ze handvatten bieden voor de bouwer, en wie weet ook voor andere broeders, om ermee aan de slag te gaan. Dat is wat bedoeld wordt met ‘Laat je in het Westen kennen’: dat je, nadat je samen in de loge – in het ‘Oosten’ – intensief van gedachten hebt gewisseld over bijvoorbeeld ‘de geblokte vloer’, of over ‘identiteit’, of over ‘broederschap’, of over ‘het licht zien’, de volgende dag opnieuw probeert een beter mens te zijn en zo de medemens en de samenleving te dienen.”

“Vrije mannen van goede naam die het licht zoeken, kunnen in de tempel worden binnengelaten. Wat is dat, een goede naam? Ooit had je vanwege je afkomst wellicht een goede naam, als je vader dokter was, of van adel, of rijksambtenaar, of vrijmetselaar. Maar dat speelt nu geen rol meer, gelukkig. Een goede naam is nu een individuele kwalificatie die los staat van je afkomst. Alle mensen zijn gelijkwaardig en iedereen kan kansen zoeken en pakken om een goede naam op te bouwen. Op ù komt het aan. Elke dag weer.” ♦

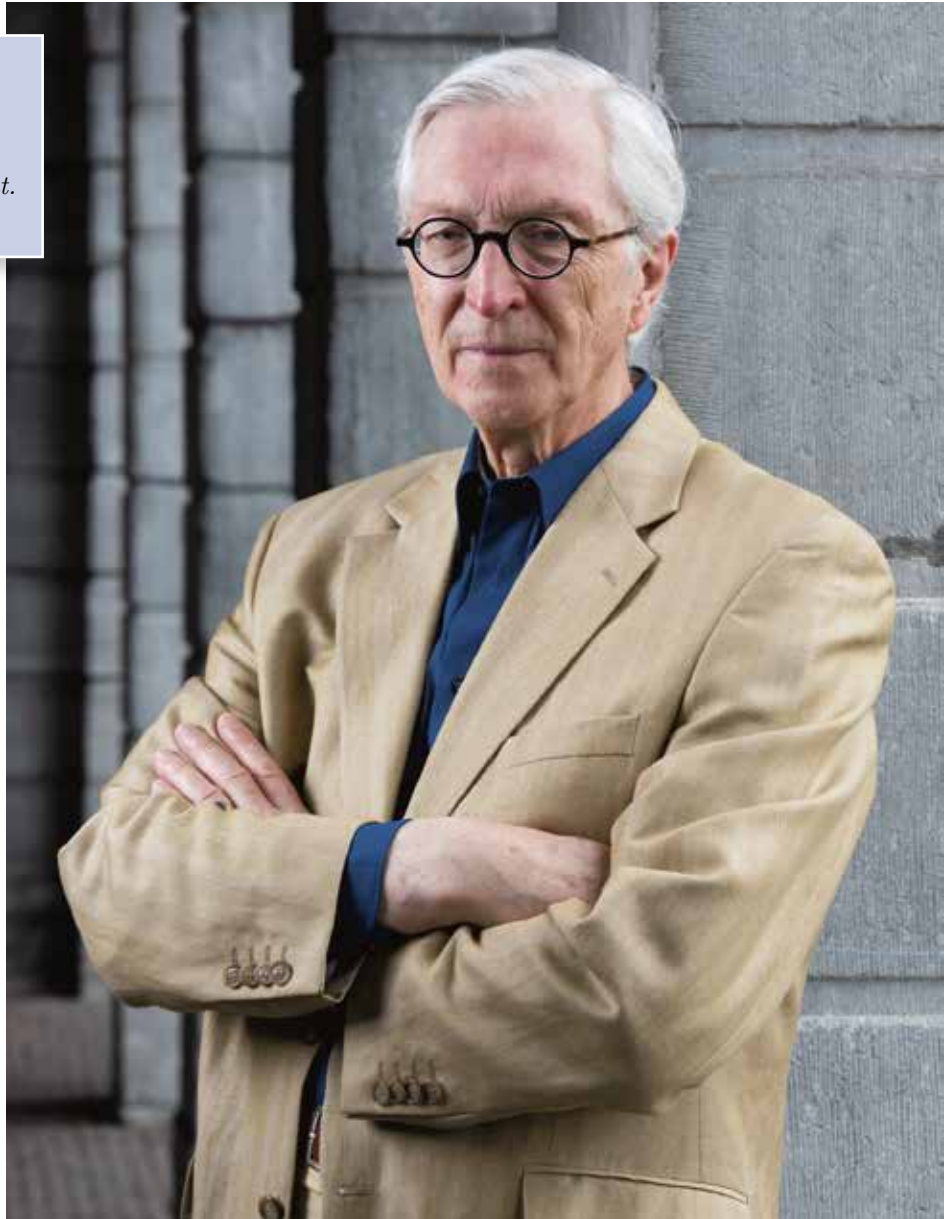
‘Een veilige omgeving voor persoonlijke ervaringen’

Naam : Hylke A. Vinkeles Melchers.
Leeftijd : 76 jaar.
Beroep : Auteur en schrijver.
Loge : ‘La Constance’ in Maastricht.
Graad : Meester-vrijmetselaar.

“Sinds 1986 ben ik vrijmetselaar en sindsdien heb ik gevisiteerd bij diverse loges in Nederland, in het buitenland en intussen ben ik ook Engels vrijmetselaar. Mijn aanleiding om de vrijmetselarij op te zoeken was mijn behoefte om het doel van mijn leven te ontdekken en herontdekken, aan mijzelf te werken, verdieping te vinden, de zucht naar de eeuwenoude menselijke drang naar het oneindige en onbegrijpelijke. Voor mijn inwijding was mij reeds gevraagd of ik vrijmetselaar was en dat was op dat moment nog niet zo. Dat geeft aan, dat ieder mens in zijn innerlijk reeds op zoek was, voordat hij zichzelf bij een loge aanmeldt.”

“Vrijmetselarij is een typische beweging van de Verlichting en vindt haar wortels in de 18e eeuw. In de eerste 3 graden van leerling, gezelschap en meester, wordt een weg aangeboden via inwijdingsritualen, die symbolen aanreiken, die moeten prikkelen om innerlijk zelf steeds verder op zoek te gaan. Die symbolen zijn archetypisch en worden reeds duizenden jaren gebruikt in meerdere mysterie-scholen. Symbolen doorvoren vermeerderd en versterkt de kennis van de geestelijke elementen: onze levenshouding. Symbolen vloeien voort uit ons onderbewustzijn niet om ons te vertellen wat wij al weten, maar om ons te laten zien wat wij nog moeten ontdekken.”

“Vrijmetselarij is een veilige omgeving waar vrijmetselaren met de medebroeders persoonlijke ervaringen kunnen uitwisselen. Iedere loge kent een eigen stijl en sfeer, hoewel de ritualen overeenkomen. Hoe kan het ook anders want wij zijn allemaal mensen. De vrijmetselaar tracht in het ‘Ken U Zelve’ de roeping te vinden, die hem ertoe brengt, zijn karaktereigenschappen te leren kennen, te ontleden en te verbeteren. De weg van de vrijmetselarij staat voor de metafoor van verandering. Maar verandering is

moeilijk en het meest pijnlijke deel van verandering dat ben jij zelf. Immers, jouw brein wil niet veranderen - het proces om jezelf te her-programmeren is stroperig. Ook jouw lichaam wil niet veranderen - het is comfortabel met de gevestigde gewoonten. Misschien heb jij in het verleden pogingen ondernomen om te veranderen, maar jij bent uiteindelijk dezelfde dingen keer op keer weer blijven doen. Daarom zullen de meeste mensen pas veranderen als de pijn van niet veranderen erger is dan de angst voor wel veranderen.”

“Wie zijn - voor dit ‘vergankelijke leven’ tot stand gekomen - ego met alle daaraan verbonden verlangens, begeerten, driften en hartstochten wil behouden

zal merken dat het vergankelijke verloren gaat, het is niet permanent. Echter wie dit tijdelijke, dit stoffelijke als zodanig kan gewaarworden en een plaats kan geven, die zal zijn waarachtige zelf, het ‘permanente leven’, de absolute sfeer en daarmee het licht, de waarheid, ontdekt hebben. Bijna alle spirituele bewegingen draaien om dit ene punt, waarbij diverse verlichte personen hun kijk geven op het pad dat zij bewandeld hebben om tot inzicht te komen. Voor geen persoon is dit pad hetzelfde, ieder mens is verschillend en iedereen zal dus zijn eigen route moeten uitstippelen en zijn eigen reis moeten maken. Dat is de uitdaging.”

“‘Can the seer be the perceiver, can the perceiver be perceived?’” ♦

Naam : Rob Hartnack.
Leeftijd : 63 jaar.
Beroep : geen.
Loge : 'Verlichting' in Hoofddorp.
Graad : Meester-vrijmetselaar.

‘Zoeken naar wat ons verbindt...’

“Na de eerste 3 graden van de vrijmetselarij doorlopen te hebben en na het bijwonen van de vele bijeenkomsten, is het mij duidelijker geworden wat de term ‘Ken U Zelve’ inhoudt en wat deze voor mij inhoudt. In die periode heb ik geleerd met de struikelblokken en weerstanden van het leven maar vooral ook respectvol met de medemens om te gaan en vriendschappen te koesteren. Dat klinkt allemaal vrij vanzelfsprekend, maar dat blijkt in de praktijk toch vaak heel anders te liggen. Het credo van de vrijmetselarij is onder andere ‘Zoekt wat ons mensen verbindt en neem weg wat hen verdeelt.’ Dat zijn normen en waarden die altijd en overal kunnen worden toegepast. En heel essentieel

daarin is de vrijmetselaarsnorm ‘luister vooral goed naar elkaar.’”

“De vrijmetselarij is een vorm van beleving die je overal in de maatschappij dagelijks tegenkomt. Je kunt er een wijze van beleving en handelen ontwikkelen die het individu bewust maakt dat broederschap en vriendschap meer betekent dan woorden; ‘ware vrienden zijn prachtige mensen die je komen zoeken in het donker en je dan weer terugbrengen naar het licht.’ Dat is de steun die je kunt verwachten van alle broeders van je loge en zelfs van buiten je eigen loge. In de vrijmetselarij is het woord respect een verre van loze kreet. ♦

‘Beter dan voorheen’

“**H**ebt u een paar uur voor mij? Het zijn natuurlijk heel veel waarden, maar vooral normen die ik wil uitdragen. Het gaat er daarbij om hoe ik omga met bepaalde waarden. En die zijn ook nog eens ingebed in de cultuur waarin ik leef. Ik ben immers een individu die mede gestalte geeft aan onze cultuur. Ook al realiseer ik mij dat het maar zeer beperkt is. Maar toch! En dan kom ik uit bij één centrale waarde die ik als vrijmetselaar al vanaf het begin bij mijn inwijding op indrukwekkende manier ingeprent heb gekregen: verantwoordelijkheid. En de bijbehorende norm is dat ik verantwoordelijk ben voor wat ik doe. Dat lijkt simpel, maar is erg moeilijk te realiseren en vol te houden.”

“Maar wat wil en kan ik daar nu mee als vrijmetselaar en dus als mens? In het woord verantwoordelijkheid zit het woord ‘antwoord’. Ik moet altijd antwoord kunnen geven op de vraag ‘Waarom heb je dat gedaan?’ Daarbij kan ik mij niet verschuilen achter wat moest van de ander of ‘Ik kon niet anders.’ En door mij dit te realiseren en te heroverwegen, word ik een beter mens. Dat is één van mijn streven als vrijmetselaar: een beter mens worden. En dan bedoel ik niet beter als een ander, maar beter dan voorheen. Dat is een van de dingen die ik niet geleerd heb bij de vrijmetselarij, maar waar ik mij wel veel sterker van bewust ben geworden. En door een beter mens te worden, maak ik de wereld beter. Ik ben immers degene die de cultuur mede gestalte geef. Ook al is het zeer beperkt. En dat dat beperkt is, is maar goed ook. Ik weet dat mijn handelen niet altijd het beste is en is geweest. En ik wil mensen de ruimte geven om anders te denken over wat het juiste is.”

“Ik ben als vrijmetselaar een vrijdenker en dat verplicht mij anderen ook vrij te laten denken en daarnaar te handelen. Mogelijk hebben zij niet die expliciete opdracht gekregen, omdat zij geen vrijmetselaar zijn, maar dat ontslaat hen uiteraard niet van hun verantwoordelijkheid. Dat betekent overigens niet dat alles geoorloofd is. Humaniteit is de grens. De opdracht die ik meekreeg om zelf altijd verantwoordelijk te zijn, lijkt een loden last. En dat is het ook zolang mijn fouten niet door wat vrijmetselaren de Troffel der Liefde noemen, bedekt wordt. Ik streef weliswaar naar het goede om daarmee de wereld beter te maken, maar ik hoef niet perfect te zijn.

De vrijmetselarij heeft mij geleerd dat ik een symbolische ruwe steen ben en heb de opdracht een perfecte kubieke steen te worden. Dat kan door aan de ruwe steen te arbeiden. Te beitelen, slijpen, enzovoort. Ik heb niet de opdracht een

perfecte kubieke steen te zijn. Sterker nog, mijn opdracht zal nooit voltooid zijn. Maar mijn streven en arbeiden aan de ruwe steen zal nooit ophouden. Totdat... Ik mijn gereedschappen definitief heb neergelegd.” ♦

Naam : Piet Allersma.
Leeftijd : 60 jaar.
Beroep : Docent HBO.
Loge : ‘Deugd en IJver’ in Harlingen.
Graad : Meester-vrijmetselaar.

‘Verbindende eigenheid en persoonlijke bewustwording’

“Als de vraag wordt gesteld, wat je als meester-vrijmetselaar wil uitdragen, dan beantwoord ik deze vanuit het fundament in mijn vrijmetselaarschap. Dat fundament vind ik in mijn leerlingperiode, waarin ik op zoek ging naar het diepere zelf en mijn daaropvolgende gezellenperiode. Daarin ging ik de buitenwereld verkennen om hetgeen te beoefenen waar mijn groei en leermogelijkheden zijn.”

“Deze beide leerperiodes probeer ik voortdurend samen te smelten tot een verbindende eigenheid en persoonlijke bewustwording. Dit vormt voor mij de basis in het meesterschap. Het ene omhelst het ander tot een verheven gewaarwording. Wat ik ervaar en leer bij de broederschap wil ik graag uitdragen, zoals bijvoorbeeld geen discussies aangaan, maar enkel proberen de ander zijn mening en denkwijze te bekrachtigen. Hiermee haal ik het beste leermoment uit de visie van de ander. Dit is een hele andere manier van denken dan voorheen.”

“Als je dit doet zonder oordeel wordt

het des te krachtiger. Want een oordeel of vooroordeel beïnvloedt de mogelijkheden hoe je naar iets kijkt en hoe je jezelf kunt verplaatsen in die ander. Verder ben ik van mening dat, waar iedereen dezelfde gedachte heeft, weinig wordt nagedacht. Er zijn in mijn beleving mensen die moeite hebben om daadwerkelijk zichzelf te zijn in de samenleving. Ze doen zich anders voor, want als je een eigen mening geeft, vindt men er al gauw iets van. Dit kan barrières veroorzaken in jezelf die je vervreemden van je eigen diepere bron. Want wie zet niet zo nu en dan een masker op om je zogenoemde zwakheden te beschermen. Echter deze zwakheden verdwijnen niet als je ze verborgen houdt. Ze nestelen zich vaak juist dieper.”

“Hoe vertaal ik het meesterschap in mijn dagelijks bestaan? Als voorbeeld: indien er een zwerver of dakloze zit op de stoeprand, dan valt me op aan mensen dat ze verschillend van elkaar reageren naar de zwerver. Een grote groep negeert bewust en/of onbewust de zwerver, een kleine andere groep geeft hem

wat kleingeld, soms wordt hij verzocht zich te verplaatsen. Als ik nu naar een zwerver kijk dan zie ik een mens, die zowel gebrek heeft aan middelen om te bestaan, maar ook aan een gevoel van menswaardigheid. Want hoeveel pijn moet het doen om niet gezien te mogen worden, hoeveel pijn moet het doen om de neerbuigendheid in de voorbijkomende ogen te voelen. Dus behalve een donatie knoop ik een gesprek met hem aan en vraag hoe het gaat. Ik laat hem voelen, ook al is het maar voor een kort moment, dat in hem een waardevol mens zit.”

“Probeer eens oprecht mensen in een voorbijgaande ontmoeting, zoals bijvoorbeeld de ober in een restaurant diep in de ogen aan te kijken en bezielde te vragen, hoe het met hem gaat. Ik neem dan vaker een korte twinkeling in zijn ogen waar, die mijn gestelde vraag tot een wezenlijke verbinding transformeert.”

“Binnen het meesterschap wens ik dat de harmonie in mezelf, gevormd door de leerling en gezelschap, voedzaam mag uitstralen in mijn omgeving.” ♦

Naam : Wil Geraads.
Leeftijd : 56 jaar.
Beroep : Ondernemer.
Loge : ‘La Simplicité’ in Venlo.
Graad : Meester-vrijmetselaar.

‘Beter is een goede name dan goede olie’

In de loop van de afgelopen eeuwen, sinds pakweg 1750, is een groeiende behoefte ontstaan bij ‘vrije mannen van goede naam’ om het staatsbestel en de manier waarop wordt samengeleefd daadwerkelijk te veranderen. Er is een lange en boeiende weg te beschrijven van de christelijke, ethische, humanistische, esthetische, esoterische en sociale pogingen, en uiteindelijk van de revolutionair politieke strijd, om een meer rechtvaardige en gelijkwaardige democratische samenleving te grondvesten. Alle pogingen geven op hun eigen manier blijk van een gevoel voor en een behoefte aan een meer harmonieuze onderlinge verhouding. Voor een dergelijke uitweiding ontbreekt hier de ruimte, maar er is hierover in de bibliotheken voldoende literatuur voorhanden. De titel van dit artikel is overigens ontleend aan het boek Prediker (VII:1). Daaruit blijkt dat het hebben van een ‘goede naam’ reeds in oudtestamentische tijden onderkend en van meer waarde wordt geacht dan het hebben van geld of bezit.

Tekst: Jac. Piepenbrock – Foto: Paul Mellaart.

Pas in de 20e eeuw mondt de in de inleiding genoemde strijd uit in de Universele verklaring van de rechten van de Mens. Enkele artikelen daaruit:

Artikel 1 - Alle mensen worden vrij en gelijk in waardigheid en rechten geboren. Zij zijn begiftigd met verstand en geweten, en behoren zich jegens elkaar in een geest van broederschap te gedragen.

Artikel 2 - Eenieder heeft aanspraak op alle rechten en vrijheden, in deze Verklaring opgesomd, zonder enig onderscheid van welke aard ook, zoals ras, kleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale of maatschappelijke afkomst, eigendom, geboorte of andere status. Verder zal geen onderscheid worden gemaakt naar de politieke, juridische of internationale status van het land of gebied, waartoe iemand behoort, onverschillig of het een onafhankelijk, trust-, of niet-zelfbesturend gebied betreft, dan wel of er een

andere beperking van de soevereiniteit bestaat.

Artikel 3 - Eenieder heeft het recht op leven, vrijheid en onschendbaarheid van zijn persoon.

Maar er zijn ook plichten:

Artikel 29 - Eenieder heeft plichten jegens de gemeenschap, zonder welke de vrije en volledige ontplooiing van zijn persoonlijkheid niet mogelijk is. In de uitoefening van zijn rechten en vrijheden zal eenieder slechts onderworpen zijn aan die beperkingen, welke bij de wet zijn vastgesteld en wel uitsluitend ter verzekering van de onmisbare erkenning en eerbiediging van de rechten en vrijheden van anderen en om te voldoen aan de gerechtvaardigde eisen van de moraliteit, de openbare orde en het algemeen welzijn in een democratische gemeenschap.

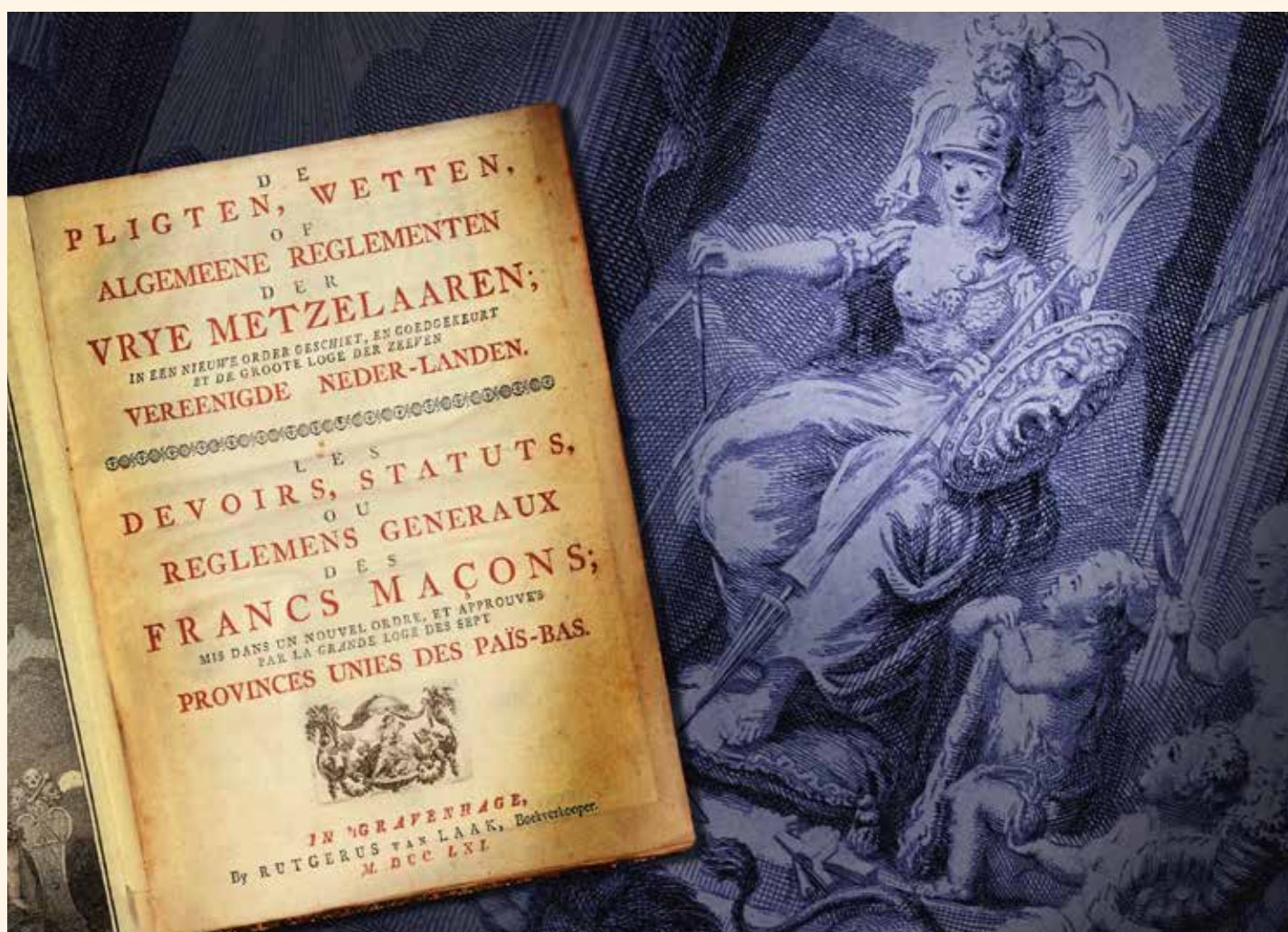
Voor vrijmetselaren zijn de in deze artikelen genoemde normen, waarden en

voorwaarden herkenbaar, omdat zij aansluiten bij de eeuwenoude uitgangspunten waaronder zij samenkomen.

De vrijmetselarij en de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens zijn mede een product van soms vlammeende pamfletten van voorouders, die een oplossing zoeken voor de toen al eeuwen voortdurende gruwelen van religieuze en territoriale oorlogen en de autocratische regeerstijl van vorstenhuizen en hun almaar uitdijende hofhouding, waar de eigen bevolking het onmondige slachtoffer van is.

Grondrecht

Een vrijmetselaar dient van oudsher ‘een vrij man van goede naam’ te zijn. Dan hebben we het niet over het recht op een goede naam. Het recht op ‘een goede naam’ is een grondrecht. Het is onderdeel van het recht op een privéleven (privacy). Dit is onder meer opgenomen in het Europees Verdrag voor

Het Wetboek van Du Bois.

de Rechten van de Mens (artikel 8). Be-doeld wordt daarmee de 'goede naam' die iemand verwerft of heeft verworven door zijn handelen.

Het aspect van de 'goede naam' heeft intussen aan actualiteit niets ingeboet: nog altijd verlangt de vrijmetselarij dat haar leden van onberispelijke levenswandel zijn. Dit is dan ook een van de redenen, dat de toelating tot de Orde met de waarborg van een zorgvuldige procedure is omgeven, en dat de kandidaat zonodig enkele aanbevelingen moet kunnen overleggen. Bovendien worden de namen van kandidaat-leden in alle loges voorgelezen, opdat ieder lid die iets ten voordele of nadele van de kandidaat weet, dit – op passende wijze – kan melden. Uiteraard blijft deze gestelde eis van kracht wanneer iemand als lid is aangenomen in een loge. In elk geval is

een vrijmetselaar niet alleen vrijmetselaar voorzover hij aan de logebijeenkomsten deelneemt. Integendeel, hij krijgt in de loge nogmaals de opdracht mee om aan de eigen levenswandel en levenshouding hoge eisen te stellen.

Sprong

Welke kandidaat durft tijdens de kandidaatsprocedure van zichzelf, behalve in algemene termen, te zeggen dat hij van 'goede naam' is? Is het niet eerder een aansporing, reeds een voorbode, om eerlijk te zijn over de eventuele misstap(pen) in zijn leven. Dat hij zich daardoor bewust is geworden van zijn tekortschieten, zonder daarbij meteen de schuld te leggen bij anderen, al zal die oorzaak natuurlijk niet worden uitgesloten. Het leven is namelijk een geworpen zijn in het onbekende, in aanvang zelfs

een onderworpen zijn aan het onbekende. De vroegere conservator van de Orde, Evert Kwaadgras, beschrijft het moment van aanneming als volgt: '... de kandidaat, de enige die op dat moment zijn rol niet kent. Staan wij niet allen zo in het leven? Wij bestaan en van ons wordt verwacht dat we iets doen, en het goede bij voorkeur. Maar wat we moeten doen, en of het goed of kwaad is wat we doen, dat weten wij niet – als we eerlijk zijn geven we dat toe. Toetreden tot de vrijmetselarij is een sprong in het duister – figuurlijk en letterlijk, want de kandidaat-Leerling wordt aanvankelijk geblinddoekt-, dezelfde sprong in het duister die het leven haast dagelijks is.'

Onder de loep

Wie de maatschappelijke ontwikkelingen volgt zal moeten erkennen dat wat

onder ‘van goede naam’ verstaan wordt, een onstuitbare ontwikkeling door-maakt. Wat in het verleden als fatsoen-lijk of onfatsoenlijk is beschouwd, blijkt achteraf vooral bepaald te zijn door woorden en gedragingen, gebaseerd op toenmalige normen en waarden, oorde-len en vooroordelen over wat geaccepteerd of niet geaccepteerd, normaal of abnormaal, gewenst of ongewenst ge-drag was en soms nog steeds is. Naar-mate vrijheid en gelijkheid een groter goed worden en gelijke rechten ook wer-kelijk gelijke rechten worden, ongeachte geslacht, ras, geloof, politieke voorkeur, sociale status, seksuele geaardheid en-zovoorts, zal de mens zijn ‘goede naam’ in alle vrijheid steeds opnieuw onder de loep moeten blijven nemen, ook al voelt dat volgens behoudende, meer conser-vatieve mensen “alsof je helemaal niks meer mag zeggen en vinden.”

Het duidelijkst blijkt dit bij grappig bedoelde opmerkingen. Om welke grap-pen kan in een ‘goed gezelschap’ nog gelachen worden zonder als oubollig of zelf asociaal weggezet te worden; zeker wanneer iemand merkt dat hijzelf de enige is die er nog om moet lachen? Wat wordt allemaal opgeschreven, gezegd en geroepen en waarom? De opvoeding en sociaal-culturele achtergrond, de posi-tieve en negatieve levenservaringen leg-gen woorden in de mond. Nieuwe zelf-inzichten maken het daarna moeilijk, zoniet onmogelijk, om bepaalde woorden en standaard reacties nog uit de strot te krijgen.

Ken Uzelf

Humor en leedvermaak als bewustwor-dingsproces? Ook een serieuze gedach-tewisseling op zijn tijd kan wonderen doen. Evert Kwaadgras beschrijft die Socratische weg als volgt: ‘Dit wijst ze-ker uit naar menselijk gedrag in het al-gemeen: als wij willen samenwerken, als wij inzien wat onze rol is, onze plaats kennen, en die is in wisselende betrek-kingen telkens weer anders, dan zullen wij daarnaar handelen. Hierin ligt de morele imperatief van de vrijmetselarij, en in dit opzicht is zij sterk Socratisch: juist inzicht dwingt tot juist handelen. Wie misstappen begaat, doet dat uit gebrek aan kennis en kunde, kennis van zichzelf, de kundigheid om z’n rol de juiste gestalte te geven. Niet toevallig is de eerste opdracht die de Leerling meekrijgt vervat in de woorden van de spreuk op de tempel van Delphi: ‘Ken u

zelf’. Het was dit motto waarin Socrates de hoogste wijsheid en de zin van zijn leven zocht. Dit alles impliceert dat de vrijmetselarij in hoge mate aan vormen is gebonden. Alles ligt vast in formu-les, en gek genoeg, dat maakt het erg spannend. Een spel kan alleen gespeeld worden als er spelregels zijn en als die serieus worden genomen.’

Maar wat wanneer de veranderende groepsdruk zo overheersend is of wordt, dat iemand zijn mening voortaan liever voor zich houdt? Of wanneer hij daar-om besluit in verzet te komen en op te komen voor de eerder verworven rech-ten en vrijheden die tot de kernwaarden zijn gaan behoren? En hoe en wanneer dat dan te doen? Vrijmetselaren erken-nen toch het wettige gezag? Is iemand nog van ‘goede naam’ wanneer hij zich verzet tegen het wettige gezag, ook al is dit gezag voor verbetering vatbaar? Wat te denken van bevolkingsgroepen die in verzet zijn gekomen tegen het wettig gezag, zoals in onze voormalige koloniën gebeurde?

Patriottentijd

De Nederlandse geschiedenis kent en-kele markante momenten waarop vrij-metselaren in verzet zijn gekomen of het in elk geval proberen. Al die soci-aal en wetenschappelijk bewogen 18e-eeuwse vrijdenkers, waaronder ook veel idealistische vrijmetselaren van jongere leeftijd, zij streven in die tijd naar een meer rechtvaardige samenleving, naar een meer democratisch politiek be-stel, een volksvertegenwoordiging. Een streven dat uiteindelijk culmineert in wat in Nederland destijds ‘De Patriot-tentijd’ is gaan heten. Zo zitten in die tijd in de loges plotseling naast de meer conservatieve koningsgezinden, ‘Oran-gisten’ genaamd, de meer progressieve patriotten. Niet in alle loges gaat dat zonder slag of stoot in de belangenstrijd en in de opwinding, maar in de meeste loges wordt iedereen zich spoedig be-wust van het feit dat de manier en de grondslag waarop ze in de loge bijeen-komen veel lijkt op het democratische model van hoor en wederhoor onder lei-ding van een voorzitter. Daarbij moet eerst het woord gevraagd worden, alvo-rens het woord te krijgen en het woord te nemen, waarbij het luisteren naar, en overwegen van, meningen en gedach-ten van anderen een groter goed wordt geacht, dan het gelijk hebben of gelijk krijgen.

Vrijheid en vooroordeel

In het Vrijmetselarij Museum in Den Haag is, behalve de vaste tentoonstel-ling waarin het gedachtengoed, de ge-schiedenis en de symboliek van de vrij-metselarij worden belicht, een nieuwe tijdelijke tentoonstelling te zien geti-teld: ‘Vrijheid en Vooroordeel’ Daarin worden de gevolgen van de Tweede Wereldoorlog en de nazi-ideologie voor Nederland en met name voor de Neder-landse en Nederlands-Indische vrijmet-selarij voor het eerst in een sociaal-cul-turele context gepresenteerd.

Al die vrijmetselaren, die vrije man-nen van ‘goede naam’ krijgen al ruim voor WOII ineens weer te maken met oude, opnieuw van stal gehaalde ver-dachtmakingen en complottheorieën. Daarbij worden ze op een hoop geveegd met liberalen, kapitalisten, joden en communisten, die ‘het volk’ van ‘hun bloed en bodem’ willen beroven en hen tot slaven willen maken van hun honger naar ‘de wereldmacht’, daar-bij geholpen door satanische krachten waarover zij, volgens de geruchten, ook nog eens de controle hebben. De bezoeker krijgt antwoord op vragen als: Hoe is het de vrijmetselarij vergaan? Is er verzet gepleegd? Hoeveel vrijmetsela-ren hebben de oorlog niet overleefd en waarom niet? Zijn zij allen ‘van goede naam’ gebleven tijdens de oorlog en wat is er gebeurd met hen die ‘fout’ waren geweest, die hun ‘goede naam’ hadden verkwanseld?

Oeroude richtlijnen

Zo heeft elke tijd zijn helden, die met al hun gebreken, in de belangenstrijd, niet alleen oog hebben voor het eigenbelang, maar vooral ook vechten voor de belan-gen van anderen, voor een toekomstige of bijna verloren rechtsstaat, waar meer rechtvaardigheid en gelijkwaardigheid heerst. Opportunisme is in die verwar-ring onontkoombaar, maar er zijn ook een aantal oeroude, universele richtlij-nen die daarbij als leidraad dienen. Een ‘goede naam’ is vooral een verdienste, niet iets waar iemand zelf mee te koop loopt of waarop hij zich te pas en te onpas beroept. Dat hoeft niet alleen in grootse, meeslepende zaken gebeurd te zijn. Gewoon in de dagelijkse omgang het goede proberen te doen, een vrien-delijk woord in het voorbijgaan, eens een helpende hand toesteken, zich in de loge als een ware broeder gedragen. Hij die zonder zonden is...

Van goede naam...

Van goede naam... Een uitdrukking die de aanwezigheid van waarden en normen koppelt aan een persoon. En dat geldt zeker voor de vrijmetselarij. Op de vraag hoe bepalend die waarden en normen van de vrijmetselarij voor het leven zijn, wordt geantwoord door 5 meesters-vrijmetselaar die elk als voorzitter van de commissie van onderzoek die waarden en normen toetsen bij hen die vrijmetselaar willen worden.

Onder redactie van Cees Strobosch en Henk Hendriks - Foto's: Paul Mellaart.

4

‘Het vinden van de gulden middenweg’

“Iedere samenleving heeft normen en waarden en deze verschillen niet alleen per land, maar ook in de omgeving, de wijk waar je woont. Ben je lid van een vereniging dan heb je ook naast bepaalde regels die gehanteerd worden ook te maken met normen en waarden die gelden in de omgang enzovoorts. In een samenleving en te meer in onze huidige complexe samenleving als smeltkroes van culturen, ontkom je er niet aan dat er naast omgangsregels ook normen en waarden zijn voor de omgeving, regio en ga zo maar door.”

“We moeten er wel op bedacht zijn, dat wat voor de een norm is dat niet voor de ander hoeft te zijn! En dat geldt ook voor de waarden. Als we kijken naar de samenstelling van een wijk dan zullen de normen en waarden per wijk verschillen en ook voor de stad. Belangrijk is dat we beseffen, dat we een samenleving hebben waar bepaalde normen en waarden worden gehanteerd. Binnen een gemeenschap zijn er verschillen, belangrijk is dat men kiest voor die normen en waarden die het samenzijn, leven en goed omgaan met elkaar tot een harmonieuze, mooie gezonde samenleving leidt.”

“Ieder individu in de samenleving is uniek en krijgt bij zijn opvoeding de nodige waarden en normen mee. Je opleidingsniveau draagt daartoe bij en uiteindelijk bepaal je zelf welke normen en waarden je belangrijk vindt. Dit doe je naar mijn idee ook in samenhang met je omgeving, werk en sociaal leven. Als mens maak je keuzes die bepalend zijn voor jou en die keuzes hebben invloed op je toekomst. Zou je bijvoorbeeld normen en waarden hanteren die niet overeenkomen met de algemeen geldende normen en waarden dan kun je je al gauw een buitenbeentje voelen, maar wie zegt dat wat jij hanteert niet juist is? Het blijft dus het vinden van de gulden middenweg, zonder je eigen identiteit te verliezen.

“In de vrijmetselarij komt het op het individu aan en wel in samenhang met de anderen. Binnen de vrijmetselarij zijn er regels en iedere loge heeft aanvullende regels om het samenzijn harmonieus te laten verlopen. De Commissie van Onderzoek in een loge doet een interview met een potentiële kandidaat om te zien of deze persoon onder andere wel de juiste interesse heeft en ook binnen dit clubje zal passen. Het lijkt op een sollicitatie, maar dat is het geenszins. Tijdens het gesprek probeer ik degene die geïnterviewd wordt op zijn gemak te stellen c.q. zich te laten voelen en ik geef duidelijk aan dat

Naam : Alfons A van la Parra.
Leeftijd : 59 jaar.
Beroep : Senior agent KLM.
Loge : ‘Verlichting’ in Hoofddorp.
Graad : Meester-vrijmetselaar/
Voorzitter Commissie
van Onderzoek.

wij hem willen leren kennen en kijken wat ons verbindt, maar ook weg te nemen wat ons gescheiden zou houden. Kortom, hoe kan de loge samen met de kandidaat ervoor zorgen dat ze elkaar aanvullen. Belangrijk is dat de potentiële kandidaat en de reeds aanwezigen ook samen een hogere beleving hebben aan hun logeleven en lidmaatschap en dan zijn normen en waarden zeker ook hier in dit spel van groot belang.”

‘Ons past niet het oordeel’

“Verheugd nam ik kennis van de volgorde van de vraagstelling waarbij eerst de waarden zijn genoemd en daarna pas de normen. In het spraakgebruik wordt immers veelvuldig gesproken over normen en waarden waarbij de normen als 1e worden genoemd en de waarden als 2e.”

“De waarden staan aan de top van de pyramide en de normen worden daaruit of daarvan afgeleid. Waarden ontspruiten veelal in de buik, het hart of de ziel van de mens. Het hoofd of het verstand draagt vervolgens een belangrijk steentje bij om de waarden te formuleren en deze om te zetten in concrete normen. Het brisante van waarden wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door het hiervoor beschreven creatiemodel. Immers zoals bij een ijsberg het grootste deel van de berg niet zichtbaar is en zich onder water bevindt, zo zijn wij ons van een groot zo niet het grootste deel van onze waarden vaak niet expliciet bewust. De waarden zijn min of meer verknocht aan ons. Wanneer een van die waarden wordt geschonden dan reageren we doorgaans primair en vanuit onze onderbuik onze emotie. Dat dit al snel kan leiden tot escalatie behoeft weinig betoog. Zelfkennis ten aanzien van de eigen waarden, kennis en begrip voor de waarden van de ander en de inzet tot het schragen van waarden die niet eens voor de mens vatbaar zijn, kan als levenswerk worden gezien.”

“Vervolgens de normen. Deze zijn van ondergeschikt belang aan de waarden. Dat wil niet zeggen onbelangrijk of onbelangrijker. De term normen impliceert dat deze normatief zijn. Het is een SOLL-positie. Door deze SOLL-positie te confronteren met én te toetsen aan

de werkelijkheid (de IST-positie) komt men tot een bevinding, zo men wil een oordeel. In een van de vrijmetselaarsritualen is de zinsnede opgenomen ‘ons past niet het oordeel’. Uiteraard kan dat in extrema nooit letterlijk de bedoeling zijn. Men ontkomt immers niet aan het vormen van een oordeel. Echter het kan gelezen worden als een oproep om uiterst zorgvuldig en omzichtig te zijn met het formuleren van het oordeel. Voor iemand het beseft oordeelt hij immers impliciet over iemands waarden en daarover heb ik hiervoor al het een en ander opgemerkt.”

“Op de vraag hoe bepalend zijn waarden en normen voor het leven kan ik slechts met een woord antwoorden: zeer. Waarden en normen zijn alom vertegenwoordigd en sturen al dan niet bewust gedrag en optreden in het leven alsmede het collectieve gedrag en handelen. Bij

het hanteren van waarden en normen dient wel een bijsluitertje te worden gevoegd: ‘fragile-handle with care’. Uit een NOS-poll voorafgaande aan de verkiezingen van 2017 kwam de quote ‘sombere kiezer vooral bezorgd over normen en waarden’. U leest dat in de quote de term normen wordt gevolgd door waarden in plaats van waarden gevolgd door normen. Is dat een toevalligheid, een bagatel, een redactionele vrijheid of getuigt dit van een dieper en ander inzicht? Het geeft mij aanleiding om op te roepen in ons leven van alledag en als samenleving omzichtig te handelen en de pyramide in elk geval niet met de punt in de grond te zetten. Zo dienen we het niet te onderschatten belang van waarden en normen optimaal. Niet alleen als journalist en als politicus, maar vooral als burger die aan de basis van de samenleving staan.” ♦

Naam : Cyril Janssen.
Leeftijd : 58 jaar.
Beroep : Ondernemer.
Loge : ‘La Constance’ in Maastricht.
Graad : Meester-vrijmetselaar/
 Voorzitter Commissie
 van Onderzoek.

Naam : Henny Spliet.
Leeftijd : 67 jaar.
Beroep : Gepensioneerd.
Loge : 'Deugd en IJver' in Harlingen.
Graad : Meester-vrijmetselaar/
Voorzitter Commissie
van Onderzoek.

‘Een waarde is een ideaal’

“De EU is ook een waardengemeenschap, benadrukte De Croo (premier België), Europa is niet enkel een geld-machine!’, aldus de Leeuwarder Courant op 23 juni jongstleden. De Croo vertaalt de BeNeLux-verontwaardiging over de Hongaarse anti-lhbt-wet. Het is een pregnant voorbeeld van hoe bepalend waarden in en voor het leven zijn. Het leven zal voor de lhbt-er in Hongarije meer verborgen moeten zijn dan voor de lhbt-er in bijvoorbeeld Nederland!?”

“Elk mens, als individu, kent waarden, in de loop van het leven ontwikkeld, met een immateriële betekenis, zoals vrijheid. Een waarde is een ideaal, een overtuiging over wat nastreeft wordt of zou moeten worden. In de term waarde zit het woord ‘waar’. Voor de mens is de waarheid een overeenstemming met de beleefde werkelijkheid. Maar omdat we met anderen – moeten – samenleven bemerken we verschillen in elkaars waarheid en werkelijkheid. De mens zoekt gelijkgestemden om tot psychologische, maatschappelijke of spirituele zelfverwerkelijking te komen en streeft geluk na. Vele vrijmetselaren vinden geestverwanten in de loges.”

“Het individu gaat samenwerking aan, verenigt zich met anderen, maakt afspraken en probeert overeenstemming te verkrijgen over hoe we gedeelde waarden kunnen omzetten in actie, beleid en uitvoering. Heel bekend zijn de kerkgenootschappen, politieke partijen, vakbonden die met elkaar een structuur vormen waarin een samenleving kan functioneren. Het gaat dan om religieuze moraal, politieke idealen, economische wensen en emancipatorische dromen. De confrontatie van waarden vindt plaats op microniveau – gezin, dorp, stad – en op macroniveau – land, continent, wereld – en heeft in de wereldgeschiedenis geleid tot vreselijke moorden op mensen en volkeren. Deze strijd, veroorzaker van chaos, onveiligheid en pijn, vroeg en vraagt om orde, regulering, afspraken, normering. Normen zijn gedragsregels, liefst zo concreet mogelijk

in wetten, reglementen, protocollen vastgelegd, zodat het mogelijk is elkaar aan te spreken op onze gedragingen in de vorm van onderzoek en evaluaties en toch in vrede samen te leven.”

“De gruwelen van de 1e Wereldoorlog leidde in 1919 tot de oprichting van de Volkerenbond. Doel: als supranationale organisatie een einde aan oorlog maken. De 2e Wereldoorlog maakte duidelijk dat deze waarde (vrede) niet door alle volkeren werd gedeeld. Ook haar opvolger de Verenigde Naties probeert als intergouvernementele organisatie vrede en veiligheid te bevorderen en mensenrechten op velerlei gebieden te verbeteren door bovennationale normen te stellen en internationale afspraken te maken. De Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (1951), aanvankelijk opgericht om oorlog tussen Duitsland en Frankrijk materieel onmogelijk te maken, evolueerde naar de kernwaarde ‘nooit meer oorlog in Europa’. Steeds meer landen onderschreven deze kernwaarde mede vanuit het onderliggende belang de eigen economie te verbeteren en werden lid van de Europese Gemeenschap. De beweging in de richting van een Verenigd Europa van Amerika, is menig Europeaan echter een stap te ver, zeker als het om de soevereiniteit van individuele landen gaat.”

“Panta Rhei, Grieks voor ‘alles stroomt’ duidt het ontwikkelingsproces aan waarbij waarden en normen voortdurend veranderen en aangepast worden. ‘In dezelfde rivieren stappen wij en stappen wij niet, wij zijn het en wij zijn het niet, aldus Heraclitus.”

‘Wie wil zichzelve niet kennen?’

“Wanneer iemand toenadering zoekt tot de vrijmetselarij zal hij een aantal voorbereidende gesprekken hebben met vrijmetselaren van de gewenste loge. Uiteindelijk zal hij door de commissie van onderzoek uitgenodigd worden. Daar zal, onder andere, onderzocht worden of hij bereid is de eigen normen en waarden te onderzoeken, en deze - in een veilige omgeving - te spiegelen aan de normen en waarden van zijn toekomstige broeders. Deze zoektocht zal hem uiteindelijk kunnen laten zien welke normen en waarden gelden voor alle mensen te allen tijde. Deze universele normen en waarden kunnen zo de wegwijzers worden naar wie hij in wezen is, want wie wil nu uiteindelijk niet zichzelf kennen?” ♦

Naam : Hein Wiegerinck.
Leeftijd : 71 jaar.
Beroep : Gepensioneerd.
Loge : ‘Hiram Abiff’ in Den Haag.
Graad : Meester-vrijmetselaar/
 Voorzitter Commissie
 van Onderzoek.

*Naam : Willem Kors.
Leeftijd : 68 jaar.
Beroep : Facilitair manager.
Loge : 'La Simplicité' in Venlo.
Graad : Meester-vrijmetselaar/
Voorzitter Commissie
van Onderzoek.*

‘Waarden en normen zijn dienend aan het leven’

“**W**at is het mooi om samen met twee broeders de commissie van onderzoek te vormen en daardoor nieuwe kandidaten te ontmoeten. Met elkaar in gesprek over het leven, drijfveren, denkbeelden, overtuigingen, levenswandel, nieuwsgierigheid, zoeken en waarachtigheid. Een unieke kans om een kandidaat-broeder beter te leren kennen in de wetenschap dat 2 voorstellend Meesters en de Voorzittend Meester al gesprekken met de kandidaat hebben gehad.”

“Het wisselen van informatie levert de kandidaat de mogelijkheid zijn beeld over de vrijmetselarij te verdiepen en daarmee zijn keus voor de stap naar de vrijmetselarij. De commissie komt tot een voorstel aan het bestuur over de kandidatuur van betrokkene. Waarden en normen zijn in de dialoog en afwegingen altijd aan de orde. Dat klinkt

eenvoudig maar is dat zeker niet. Men kijkt met de eigen ogen en luistert met de eigen oren. Dat gaat altijd door filters van eigen ervaringen en waarden. Onbevungen luisteren en observeren en zich bewust zijn van de eigen interpretaties is van belang om een waarachtig beeld te krijgen van de kandidaat. Doel is immers om te bepalen of de kandidaat binnen de loge de juiste omgeving kan vinden om aan zijn eigen ruwe steen te gaan werken.”

“De toon en sfeer binnen de loge is er ook bij gediend dat de kandidaat het juiste beeld krijgt van de loge. De loge is erbij gediend dat de sfeer en harmonie binnen de loge niet onnodig wordt verstoord. Respect voor elkaar verruimt de mogelijkheid voor deelname. Ruimte voor andere geluiden verrijkt de ervaring en groei binnen de loge. En toch is er een buigzaam

kader waarbinnen wordt gewerkt en welke wordt bepaald door de gedeelde waarden binnen de loge. Vrije mannen van goede naam, op zoek naar zichzelf, werkend om een beter mens te worden, doen zich kennen in het Westen als vrijmetselaar. Niet in woorden maar in houding en gedrag. Binnen de loge de kans om in contact te komen met het transcendente en de ontwikkeling naar het ervaren van een hoger bewustzijn. Kern van het leven. Om zover te komen is een pakket van afspraken, rituelen, gedrag en waarachtigheid nodig. Dus waarden en normen zijn dienend aan het leven. De diepste motivatie van de mens zorgt er uiteindelijk voor dat de waarden en normen gaan leven. Voorleven van wat er in de kern is. Het wonder van het leven en de natuur. Doet u in het Westen kennen als Vrijmetselaar.”

Invloed vrijmetselaren

De vrijmetselarij, anders dan bijvoorbeeld politieke partijen of maatschappelijke bewegingen, is geen vereniging die invloed nastreeft op het maatschappelijke, wetenschappelijke of culturele vlak. Er zijn echter wel individuele vrijmetselaren die een belangrijke rol hebben gespeeld in de maatschappelijke ontwikkeling. Zij namen actie vanuit een individuele gedrevenheid en traden soms in groepen op. Maar om acties van 'de' vrijmetselarij ging het niet. Wij willen geen collectieve acties omdat die controversies tussen broeders kunnen doen ontstaan.

Een voorbeeld. In de loge 'Groot Nederland' is een groep die de opbouw van een school in Haïti organiseert en die daarvoor geld inzamelt. Sommige logeleden dragen financieel bij en ook het fonds dat deel uitmaakt van de loge doet dat. Zo zijn er wekelijks honderden initiatieven, vooral in de Angelsaksische loges, van kleine projecten, zoals de aanschaf van een gemotoriseerde rolstoel voor een gehandicapte medeburger tot grotere projecten. Hoewel dergelijke projecten hebben bijgedragen aan het welzijn van velen kan niet gesteld worden dat ze de loop van de geschiedenis hebben beïnvloed. Sommige projecten van bijvoorbeeld Rotary International, zoals dat welk ten doel heeft polio de wereld uit te helpen – wat vrijwel geheel is gelukt – hebben dat wel gedaan. Ook moet je oppassen voor het leggen van een één-op-één causaal verband tussen de maatschappelijke projecten van vrijmetselaren en hun vrijmetselaar-zijn. Ik denk dat hun 'goede werken' vaak voortkwamen uit maatschappelijke bewogenheid of dat ze handelden vanuit het gedachtengoed van de Verlichting – die een grote invloed heeft uitgeoefend op de vrijmetselaarsbeweging. Met andere woorden, hun bewogenheid of het gedachtengoed van de Verlichting heeft hen aangezet tot zowel goede daden als

tot het lidmaatschap van de loge, één oorzaak, twee gevolgen.

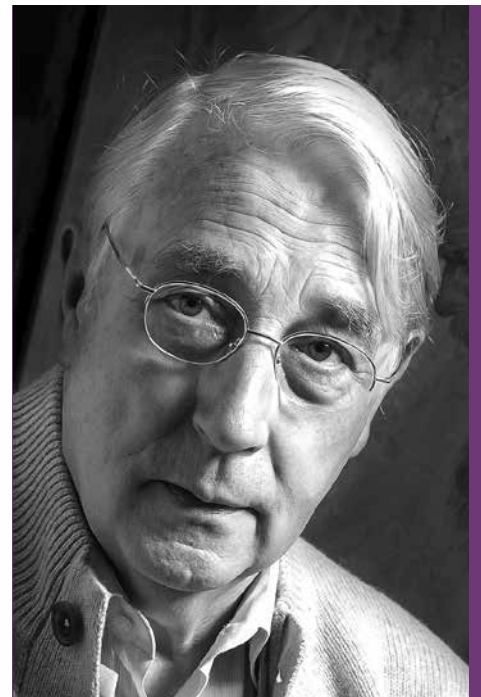
Vrijmetselaren hebben in het verleden wel de geschiedenis bepaald en daarbij kan in de eerste plaats gedacht worden aan de Amerikaanse, Franse en Zuid-Amerikaanse revoluties. Ook schijnen vrijmetselaren een rol te hebben gespeeld bij het opstellen van de Nederlandse grondwet van 1815.

Het schoolvoorbeeld van vrijmetselaren die grote invloed hebben uitgeoefend is de groep rond George Washington, de aanvoerder van de Amerikaanse opstand, voorman van wat meestal de Amerikaanse 'Founding Fathers' wordt genoemd en later president van de republiek. De 'Declaration of Independence' is een prachtige tekst, ongetwijfeld geïnspireerd door ons 'Plakkaat van Verlatinghe' (de Nederlandse onafhankelijkheidsverklaring) van 1581 en heeft delen van deze tekst overgenomen. 'We hold these truths to be self-evident, that all men are created equal, that they are endowed by their Creator with certain unalienable Rights, that among these are Life, Liberty and the pursuit of happiness.'

Een prachtige tekst, maar die gold niet voor allen; alleen blanke landeigenaren kregen stemrecht en ze hielden hun slaven aan. Barack Obama, in de inleiding tot het eerste deel van zijn memoires, stelt dat 'this nation's ideals have always been secondary to conquest and subjugation, a racial caste system and rapacious capitalism, and that to pretend otherwise is to be complicit in a game that was rigged from the start.' Met andere woorden, van het begin af doorgestoken kaart. Desalniettemin was de Amerikaanse revolutie een doorbraak; vrijmetselaren zijn trots op het schilderij waarin George Washington de eerste steen legt van het Capitool, in vrijmetselaars-outfit, evenals de mensen om hem heen; de Amerikaanse revolutie

was een onderonsje van vrijmetselaren. Dat was in mindere mate het geval bij de Franse revolutie al speelden vrijmetselaren, zoals Lafayette, daar een belangrijke rol. En bij de bevrijding van Latijns-Amerika uit Spaanse handen speelde de vrijmetselaar Simón Bolívar een leidende rol. In de culturele wereld zijn de namen te noemen van Mozart, Goethe, Schiller en vele anderen. Maar in de loop van de 19e eeuw lijkt het te zijn opgedroogd. Van een 'upper class'-vereniging is de vrijmetselarij een 'middle class' beweging van mensen die zingeving in hun leven zochten en de warmte van de broederband.

Ik denk dat het zo beter is. De waarde van de vrijmetselarij ligt niet in de grote werken van enkelen, maar in wat we met z'n allen voor elkaar doen, en hoe dit inspiratie geeft voor de wijze waarop we in de wereld staan. ♦

Hans Wissema.

De plichten van een vrijmetselaar

Wat mag van een vrijmetselaar verwacht worden? Waaraan moet een vrijmetselaar zich houden? En waaraan kunnen vrijmetselaren elkaar wel of niet herinneren? Al sinds oude tijden kent de vrijmetselarij plichten. Plichten waaraan ieder lid zich hoort te houden. Want één ding is zeker: vrijmetselarij is niet vrijblijvend.

Tekst: Paul Marselje - Foto: Paul Mellaart.

Vrijmetselarij vraagt van de beoefenaar, de vrijmetselaar dus, een beter mens te worden; niet beter dan de ander, maar beter dan hijzelf eerder was. En door beter te worden dan hijzelf eerst was, kan hij bijdragen aan een betere wereld. Het staat eenieder daarbij vrij om zelf te bepalen wat een beter mens is en hoe die betere wereld er uitziet, zolang de ander daarmee maar niet in de weg gestaan wordt om zijn eigen beeld daarvan te hebben. Het klinkt misschien allemaal vanzelfsprekend en eenvoudig, maar dat is het niet. Het vrijmetselaarsschap stelt hoge eisen.

Uzelf, broederschap en maatschappij

Vrijmetselarij is geen leerschool waarin les gegeven wordt in wat een beter mens is of hoe een betere wereld er uitziet. Vrijmetselarij is een broederschap waarbinnen rituele handelingen en symbolische gereedschappen aangereikt worden. Ze kunnen iemand helpen aan zichzelf te werken. Het zich eigen maken van die symboliek en ritualistiek en het bestuderen ervan is daarom ook een belangrijk uitgangspunt.

Vrijmetselaarsloges zijn een plaats waar vrijmetselaren op een verdraagzame manier van gedachten wisselt over onderwerpen die hem of een andere vrijmetselaar raken. De vrijmetselarij is daardoor geen willekeurige groep mensen; het is een broederschap. En ook

het lidmaatschap van een broederschap stelt verplichtingen.

De plichten van een vrijmetselaar zijn dus samen te vatten in plichten naar zichzelf, naar de broederschap en naar de maatschappij. Maar wat is een verplichting? In algemene zin kan gezegd worden, dat een verplichting een bindende overeenkomst is tussen twee partijen. Dat kan een morele, juridische of zelfs spirituele overeenkomst zijn. Vooral de morele en spirituele plichten krijgen in de vrijmetselarij aandacht. Wie vrijmetselaar wordt, legt een gelofte af waarin hij belooft zich aan de uitgangspunten en afspraken van de vrijmetselarij te houden. Maar waar gaat dat dan over?

De 'Oude Plichten'

Al sinds oude tijden worden vrijmetselaarsplichten beschreven. De Engelsman Anderson publiceert in de vroege 18e eeuw het eerste stelsel van vrijmetselaarsplichten. Die regels noemen vrijmetselaren 'De Oude Plichten'. Ze staan symbool voor wat zij tegenwoordig vrijmetselaarsplichten vinden.

Grotendeels zijn die tegenwoordige plichten vastgelegd in de statuten en reglementen van de Orde van Vrijmetselaren. Die vervangen de 'Oude Plichten'. Iedere tijd is immers anders, dus zijn de afspraken die gemaakt zijn dat ook.

Maar voor een deel liggen die plichten ook vast in de traditie en de sfeer van de broederschap, waarvan dat oude

geschrift van Anderson nog steeds een goede weerslag vormt. Als een nieuwe voorzittend meester van een loge wordt geïnstalleerd krijgt hij een exemplaar van die 'Oude Plichten' overhandigd, vooral als symbool van de huidige orde-regels, maar zeker ook om te herinneren aan de traditie van waaruit de vrijmetselarij en de vrijmetselaar handelt.

Kwetsbaarheid

Vrijmetselarij wordt vaak geheimzinnig genoemd. Waarom wordt niet verteld wat er in rituelen gebeurt? Waarom mogen buitenstaanders er niet bij zijn als vrijmetselaren bij elkaar komen in een ritueel? Waarom zijn vrijmetselaren verplicht om over wat er in loges gebeurt niets te vertellen?

Mensen kunnen zich steeds minder vinden in dogmatiek, maar er blijft behoefte aan een dialoog over levensvragen. Een groeiend aantal mensen vindt binnen de geborgenheid van vrijmetselaarsloges de vrijheid daarover te praten. Zoiets kan voor hen alleen dan in werkelijke vrijheid, als de logebijeenkomsten besloten zijn.

Het is te begrijpen dat strak geleide geestelijke en politieke organisaties naar die beslotenheid met argwaan kijken. Ze pretenderen immers vaak de enige 'waarheid' te kennen, terwijl er in loges juist verschil mag zijn van inzicht. Vrijmetselaren moeten in een loge vrijuit kunnen spreken, zonder dat het de

Is de vrijmetselarij terecht geheimzinnig?

volgende dag wordt rondverteld, in de krant, Whatsapp, Instagram of op Facebook staat. Zij moeten zich kwetsbaar kunnen opstellen en in hun waarde worden gelaten. Daarvoor vinden vrijmetselaren intimiteit nodig. En daarom bestaat de plicht tot geheimhouding over wat in loges wordt besproken.

Geheime rituelen

De plicht om te zwijgen over wat er in de rituelen gebeurt, heeft een andere achtergrond. In een vrijmetselaarsritueel komen een aantal verrassingen voor. Er gebeuren ‘dingen’ die de aanwezigen aan het denken moeten zetten over henzelf en over de verhouding ten opzichte van anderen en de maatschappij. Het zijn geen ‘dingen’ die iemand niet zou willen meemaken. Ze zijn waardevol en worden dat ook steeds meer. Die momenten moeten ‘overkomen’ om indruk te maken en om aan het denken te zetten. Wie dat van tevoren zou weten, die wordt die kans ontnomen. De belangrijkste reden dat vrijmetselaren zwijgen over die rituelen is dus – en dat klinkt misschien verrassend – niet het eigenbelang van vrijmetselaren, maar het belang van anderen die nog niet ingewijd zijn. Toch is er nog een andere reden om te zwijgen over wat er in rituele bijeenkomsten gebeurt. De vrijmetselarij is vormgegeven als een middeleeuws steenhoudersgilde. Traditioneel kent zo’n gilde 3 soorten leden, drie ‘graden’, namelijk leerling, gezel en meester.

Wie als rondtrekkende steenhouwer werk zocht en zich bij een bouwplaats aanmeldde, moest kunnen bewijzen dat hij een echte steenhouwer was. Hij moest ook kunnen aantonen dat hij een bepaalde graad van vaardigheid in zijn vak had. Gezellen kunnen immers meer dan leerlingen en meesters zijn tot meer in staat dan gezellen. Ze werden ook verschillend betaald.

Aanraking

Om die reden bestonden er herkenningwoorden, -tekens en -aanrakingen voor iedere graad. Als onderdeel van de traditie worden zulke herkenningbegrippen nog steeds aan de nieuwe leerling, gezel of meester verteld. Maar het is meer dan een traditie. De beslotenheid, de intimiteit van een loge kan al-

leen worden gegarandeerd als zeker is dat iedereen ook echt vrijmetselaar is.

Iedere vrijmetselaar heeft toegang tot elke vrijmetselaarsloge in de wereld en zulke bezoeken worden dan ook vaak afgelegd. Hoe weten ze in zo’n loge nu dat de bezoeker ook vrijmetselaar is? Dan komen onder meer die herkenningbegrippen goed van pas en ook daarom bestaat er de plicht tot zwijgen over de inhoud van de rituelen.

De eigen maat

Van belang is dat verplichtingen aangegaan worden vanuit vrije wil. De vrije wil en het recht op eigen inzicht zijn van belang in de vrijmetselarij. Het staat de leden daarom vrij de vrijmetselaarswerkwijze naar eigen inzicht te interpreteren. Vrijmetselaren zijn vrijdenkers, die tolerantie hoog in het vaandel hebben. En ze zijn zoekers, die erkennen nooit uitgezocht te zijn. Maar het is niet alleen ‘vrijheid-blijheid’ in de Orde. Een deel van de verplichtingen is voor ieder lid gelijk, zoals de plicht tot geheimhouding.

Maar de plicht om te proberen een beter mens te worden, is heel persoonlijk. Wie zal de ander daarin de maat nemen? Dat geldt ook voor de plicht te bouwen aan een betere wereld. Want al snel zou bij een beoordeling daarvan de eigen mening van de beoordelaar worden gebruikt over wat een beter mens is en wat een betere wereld zou zijn. Een vrijmetselaar kan dus wat dat betreft alleen zichzelf de maat nemen.

Het staat ook in de Ordewetgeving, in het statuut en reglement. De vrijmetselaar erkent:

- de hoge waarde van de menselijke persoonlijkheid;
- de gelijkwaardigheid van alle mensen;
- ieders recht om zelfstandig te zoeken naar waarheid; en
- ieders verantwoordelijkheid voor zijn eigen doen en laten.

Broederschap verplicht

Broederschap hoort geen leeg woord te zijn. Wie ziet dat een andere vrijmetselaar het moeilijk heeft, die staat de ander dan bij. Dat is een plicht. Maar een belangrijk begrip in de vrijmetselarij is dat het in het leven op jezelf aankomt. Jij zal je leven zelf moeten en mogen vormgeven en verder ontwikkelen. Als het lukt zal de hulp aan een vrijmetselaar in problemen vooral betekenen hem – waar mogelijk – te helpen weer op eigen kracht die problemen op te ruimen en niet alleen te leunen op anderen.

Broederschap is verder ook begrip willen opbrengen voor de ander in de loge, hem te verdragen en hem aandacht te geven, zowel in goede als in slechte tijden.

Zelfontplooiing

Tot slot. Als verplichtingen alleen aanvoelen als een last, een vervelende sleur, dan zal iemand zich er al snel tegen verzetten. Het is beter het woord ‘plicht’ in de vrijmetselarij te zien als het krijgen van een kans; een kans om uit de dagelijkse sleur te komen. Om de dagelijkse sleur op de juiste wijze te kunnen wegen en te interpreteren.

De morele en spirituele plichten van de vrijmetselarij bieden dan ook eerder een interessante uitdaging en een uitnodiging tot zelfontplooiing. Het is de mogelijkheid tot het verbreden van de horizon door onder meer beleving, door ordelijke gedachtewisseling over onderwerpen die het leven raken, door studie en door zelfverbetering. De regelgeving van de vrijmetselarij is daarbij geen knellende kleding, maar geeft steun waar dat nodig is. De plichten die de Orde van Vrijmetselaren stelt, komen dus goed van pas. ♦

Van goede naam...

Van goede naam... Een uitdrukking die de aanwezigheid van waarden en normen koppelt aan een persoon. En dat geldt zeker voor de vrijmetselarij. Maar, wat van die waarden en normen zijn de hoogste van de vrijmetselarij? Op die vraag geven 5 meesters-vrijmetselaar die elk voor zich als voorzittend meester leiding geven aan de loge, hun antwoord.

Onder redactie van Cees Strobosch en Henk Hendriks - Foto's: Paul Mellaart.

5

‘Dat je iedereen in zijn waarde laat’

“Ik zie dit eigenlijk als 2 losse begrippen. Zo vind ik de hoogste waarde terug in het begrip ‘broederschap’. Broederschap is meer dan een vriendschap, het is elkaar bijstaan als dat nodig is, zonder jezelf of de ander tekort te doen. Het is fijn om een broeder een zetje in de goede richting te geven, maar zonder echt in te grijpen, want het is zijn leerproces. Denk bijvoorbeeld aan het moment hoe vrijmetselaren in de broederketen staan, met een hand om te geven en een hand om te ontvangen. Dat is waar het om gaat in een werkplaats om te oefenen aan deze edele kunst. Om vervolgens ons te doen kennen in het Westen, om in praktijk te brengen wat we in de loge hebben geleerd en elkaar overal helpen, waar dat dan ook nodig is.”

“De hoogste norm zie ik in het begrip ‘gelijkheid’, dat je ie-

dereen in zijn waarde laat. Wat maakt je geaardheid uit, of je positie in de maatschappij? We zijn allen gelijk: je broeders zijn je broeders! Gelijkheid geldt zeker ook buiten de loge, waar ook medemensen zijn die het minder hebben. Daarom zet ik me een dag per week volledig in voor de voedselbank om juist die medemensen die het minder hebben bij te staan. En in onze loge zijn er zo meer broeders die hierdoor geïnspireerd zijn geraakt en ook nu mee helpen. Door te helpen met inzamelen of een schenking te doen. Gelijkheid en voor de zwakkere opkomen, geeft ook een gevoel van saamhorigheid die zo krachtig is en zoveel positieve energie uitstraalt, die als vanzelf wordt opgepakt in onze loge.”

“Zo zijn broederschap en gelijkheid mijn waarden en normen voor elke vrijmetselaar.” ♦

Naam : Sible Bijvoets.
Leeftijd : 60 jaar.
Beroep : Callcenter medewerker.
Loge : ‘Verlichting’ in Hoofddorp.
Graad : Meester-vrijmetselaar/
Voorzittend Meester.

Naam : John P. Deen.
Leeftijd : 69 jaar.
Beroep : Gepensioneerd huisarts.
Loge : 'Deugd en IJver' in Harlingen.
Graad : Meester-vrijmetselaar/
 Voorzittend Meester.

‘Het nobelste goed is twijfel’

“De hoogste normen en waarden en dan specifiek in de vrijmetselarij, daar moet ik toch wel even over filosoferen. In het algemeen zijn waarden en normen de omgangsvormen en principes volgens welke mensen publiekelijk en in sociaal verband handelen. Ons vrijmetselaars-ideaal is het werken aan een betere wereld en wij proberen daar een steentje toe bij te dragen door aan ons zélf te werken. Symbolisch gezegd, werken wij aan onze eigen ruwe steen om te houwten tot een kubieke steen die optimaal te gebruiken is in het grote geheel. Een heel persoonlijke benadering dus. Ik verfoei dan ook hoogdravende, algemeen geformuleerde waarden en normen te benoemen als maatstaf voor ethiek. Als vastgestelde, traditionele normen en waarden niet door iederéén onderschreven worden, kunnen we geen stabiele samenleving verwachten.”

“Toen ik in de woelige naoorlogse dagen terugkeerde naar Nederland, troffen wij een verwarde wereld aan, vol verhitte discussies op het gebied van religie, maatschappij en partijpolitiek waarbij het eigen gelijk vol dogmatiek en eigenbelang de norm bleek. Uitgebreid is mijn jeugdige zoektocht geweest waarin een leidraad te vinden zou zijn voor een harmonisch en humaan leven

middels toetsing van medemensen onderling, ongeacht rang of stand, ongeacht culturele, sociale of religieuze tegenstellingen en achtergronden.”

“Vrijmetselaren, met name de West-Europese tak, werken tweeledig. Met symbolen en ritualen worden spiegels voorgehouden en wijze levenslessen gepresenteerd, waarmee ieder op zijn eigen wijze zich kan ontwikkelen. In de zogenaamde ‘comparities’ geeft één van onze leden een voordracht over onderwerpen die hem bezig houden. Er volgt een achtingsvolle, en op gedisciplineerde wijze gevoerde gedachtewisseling, die, juist door de vele verschillen in sociale en culturele achtergrond van de leden, leidt tot nieuwe en aangepaste inzichten, begrip, tolerantie, respect en verbondenheid.”

“Zo beland ik bij de vraagstelling... Wat zijn de hoogste waarden en normen van de vrijmetselarij? Uit al die jaren dat de vrijmetselarij voor mij een leerschool is geweest en nog is, zijn dat er 3, die naar mijn gevoel tot de essentiële waarden en normen van de vrijmetselaar behoren: Willen wij een betere wereld bereiken, en, ik formuleer het heel algemeen omdat mijn inziens het begrip ‘beter’ voor ieder van heel persoonlijk waarde is, waarin ieder medemens een gelukkig plaatsje vindt, dan zullen wij wederzijds

de bekwaamheid behoren te ontwikkelen van: inlevingsvermogen, meelevendheid en ware belangstelling voor zijn medemens. Om het wat plastische te omschrijven: onder de huid kruipen van de ander en ons te bekwamen in begrip vanuit zijn achtergrond, sociaal en cultureel, zijn aanleg en mogelijkheden. Inzicht zoeken vanuit zijn diepste wezen, is de basis voor tolerantie, vriendschap, ja van broederschap. Relativeringsvermogen, noem het: helicopterview aanleren in alles. Dan is het niet meer zo belangrijk wat de ander zegt of doet, maar waaróm.”

“Vervolgens raak ik het nobelste goed aan in de vrijmetselaar: twijfel. Is mijn waarheid wel de juiste, is mijn stellige overtuiging niet aan twijfel onderhevig? Moet ik die opvatting niet herzien? Twijfel aan een ander mag, twijfel aan jezelf moet. ‘Ik weet het niet’, het zijn kleine woordjes, maar met sterke vleugels. Tenslotte en één van allerbelangrijkste: blij zelfstandig denken. Probeer invloeden van buiten uit te sluiten, ga terug naar de kern. En van daaruit zelfstandig jouw gedachten en meningen opnieuw ontwikkelen. Ware deze drie waarden en normen van de vrijmetselaar gemeengoed over onze gehele aardbol, zouden dan niet vele wereldconflicten voorkomen zijn?” ♦

‘Het bewaren van de harmonie’

Naam : Marcel Nijhof.
Leeftijd : 48 jaar.
Beroep : Ondernemer.
Loge : ‘La Constance’ in Maastricht.
Graad : Meester-vrijmetselaar/
Voorzittend Meester.

“Vrijmetselaar word je, volgens mij, niet zomaar. Nieuwsgierig naar de antwoorden op vele levensvragen, gedreven door een innerlijk verlangen tot zelfontplooiing en jezelf al in meer of mindere mate bewust van jouw plek in de maatschappij, verzoek je om te worden toegelaten tot de orde. Eenmaal opgenomen in de broederschap zal je ervaren dat het vrijmetselaar zijn niet geheel vrijblijvend is. Er ontstaat een wisselwerking tussen jou en je broeders, waarbij er wederzijds van elkaar wordt verwacht dat er een inspanning wordt geleverd om het beste uit elkaar te halen. Dit betekent, onder andere, dat je regelmatig aanwezig bent om samen, over de verschillende bijeenkomsten heen, te kunnen werken aan wederzijds vertrouwen. Om dit wederzijds vertrouwen te kunnen bewerkstelligen, is het van groot belang dat je je veilig genoeg voelt om jezelf volledig te kunnen geven. Die veiligheid ontbreekt regelmatig in het maatschappelijke leven buiten de loge. In de loge moet je je kwetsbaar kunnen opstellen, zonder dat dit achteraf consequenties heeft voor hoe er tegen je aan wordt gekeken en hoe je binnen de groep kunt functioneren.”

“Het functioneren van een vrijmetselaarsloge als geheel draagt in grote mate bij aan de beleving van de individuele broeders en de mate waarin zij zich durven te geven. De loge is een plek waar disharmonie dient te worden voorkomen. Als voorzitter van een vrijmetselaarsloge is het bewaken van de harmonie binnen de loge een van je belangrijkste taken. Wanneer er disharmonie heerst in een loge, om welke reden

dan ook, zal dat bijvoorbeeld zorgen voor wantrouwen naar elkaar, voor minder respect ten opzichte van elkaar, voor roddel en achterklap en voor precies die zaken, waarvan vrijmetselaars zeggen dat ze zich beoefenen om die te voorkomen. Versterkt door die ervaring - noem het trainingservaring - keer je na een bijeenkomst terug in de maatschappij en probeer je hetgeen je hebt ervaren in de praktijk te brengen om zo de wereld een stukje mooier te maken. Uiteraard kun je het functioneren van de loge kopiëren naar het functioneren van de gehele orde. Ook daar is het bewaren van de harmonie een van de belangrijkste opgaven. Je zou dit, wat mij betreft, de hoogste norm kunnen noemen.”

“Om deze hoogste norm, het bewaren van de harmonie, structureel te kunnen invullen, is het van belang dat je op een respectvolle manier met elkaar omgaat, dat je eerlijk bent tegen elkaar, dat je elkaar kritische en opbouwende feedback durft te geven, dat je ook openstaat om kritiek te ontvangen. Het is dus heel belangrijk dat je elkaars veiligheid garandeert. Het lijken inkoppers, maar in de praktijk blijkt dat het soms erg lastig is om ook de daad bij het woord te voegen. Je moet nogal eens over je eigen schaduw stappen om het hogere doel te bereiken. Wanneer echter dat doel bereikt wordt, is de ervaring ervan niet met woorden te beschrijven. Het is als een intens voelbare energie tijdens zo’n bijeenkomst, een gevoel dat schreeuwt om meer. Die ervaring gun ik iedereen!” ♦

‘Eerst bij zichzelf alvorens de wereld’

“Wij werken in de vrijmetselarij voornamelijk aan onszelf en aan elkaar. Al ruim 400 jaar. Anders dan bijvoorbeeld de Rotary en de Lions, waar het motto neerkomt op ‘serve above self’. Zulke ‘serviceclubs’ komen met als voornaamste doel bijeen om goede doelen in de maatschappij te dienen. Overeenkomst met de vrijmetselarij is wel dat er sprake is van onderlinge gelijkwaardigheid en dat er niet wordt gediscussieerd over politiek, godsdienst, afkomst of geaardheid, maar het verschil zit ‘m in het vertrekpunt. Dat ligt voorbij zichzelf, gericht op de samenleving. Vrijmetselaren beginnen juist wel eerst bij zichzelf alvorens de wereld – wat ze ‘het Westen’ noemen - op een hoger plan te beschouwen en zo mogelijk wat beter achter te laten.”

“Wat hebben we daar zoal voor nodig? Een plaats waar we elkaar treffen, tijd, kennis, geduld, begrip, trouw, discipline, respect, verdraagzaamheid en verwondering. Dit zijn enkele begrippen die bij de vrijmetselarij ter sprake komen bij instructie, tijdens gedachtewisseling maar ook aan de bar of aan tafel. Begrippen die je ook steeds beter kunt plaatsen in onze rituelen, waarbij we uitkomen op termen als wijsheid, kracht, schoonheid, koninklijke kunst, bouw- en lichtsymboliek. Niet direct termen waar een buitenstaander in eerste instantie op af zal komen. Die is nieuwsgierig, die zoekt intellectuele verdieping, antwoorden op levensvragen, nieuwe vriendschappen, geborgenheid.”

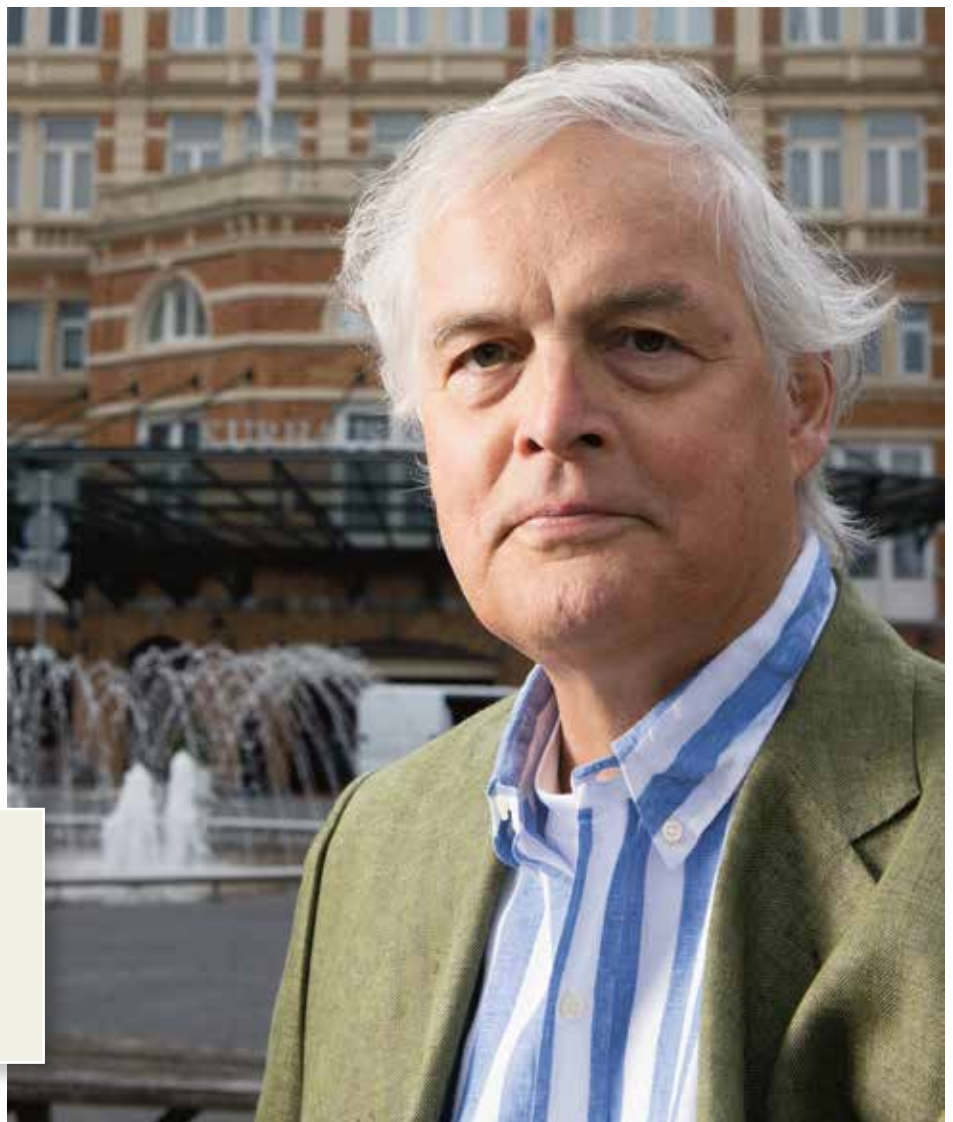
“Wat zouden nu de hoogste waarden zijn van de vrijmetselarij? Dat wij, naar Yuval Noah Harari in zijn boek *Sapiens*, geloven in een imaginaire orde, ingebed in een materiële wereld? Waarin het individualisme hoogtij viert, waar ieder mens een individu is met een helder licht in zijn binnenste dat zijn leven waarde en betekenis geeft en van wie

de waarde niet afhangt van wat anderen van hem denken? Een imaginaire orde die verlangens opwekt, je hart te volgen, romantiek? Letterlijk doet de vrijmetselarij daar niet aan, maar romanticisme leert ons wel – volgens Harari - dat we zoveel mogelijk moeten meemaken om ons menselijke potentieel ten volle te ontwikkelen. Dat we ons open blijven stellen, dat we af en toe los willen breken uit de dagelijkse routine, dat we behoefte hebben aan reizen, aan zoektochten. Dat doen we wel letterlijk in de vrijmetselarij, als innerlijke beleving, waarbij je zelfkennis opdoet die je weer kan delen met een ander, een gelijkgestemde, een ‘broeder’-vrijmetselaar. En zelfkennis neemt altijd toe, je leven lang!”

“Ons doel is bovenal om een beter innerlijk mens te worden. Daar zijn we als vrijmetselaar ons hele leven mee bezig en dat werk is nooit af. Tegelijkertijd

beleven we dit met gelijkgestemden, broeders in de loge. Ons doel om ernaar te blijven streven innerlijk een beter mens te worden, beschouw ik als de 1e van de 2 hoogste waarden van de vrijmetselarij.”

“De 2e hoogste waarde is het verkrijgen van wijsheid. Maar wat is dat? Schrijver-columnist Bert Wagendorp zei het zo in ‘Walk of Wisdom’, 7 mei 2021, MAX-NPO: ‘Ieder mens zoekt naar wijsheid om in te zien hoe het leven in elkaar steekt. Dat je voor jezelf kunt aangeven: Hoe leid ik een waardevol leven? Maar raak je de twijfel voorbij, dan loert het gevaar dat je dogmatisch wordt in je overtuiging.’ Wijsheid is dus niet ‘alles weten’. Daarom zou ik de 2e hoogste waarde van de vrijmetselarij zo willen samenvatten: Dat je je leven lang kennis vergaart, op weg naar wijsheid en op zoek naar waarheid die je nooit volledig zult vinden.” ♦

Naam : Jisk Heslinga.

Leeftijd : 68 jaar.

Beroep : Chirurg (gepensioneerd).

Loge : ‘Hiram Abiff’ in Den Haag.

Graad : Meester-vrijmetselaar/
Voorzittend Meester.

‘Broederschap en naastenliefde’

“Een eenvoudige vraag die tot nadenken stemt. Een leuke uitdaging om daar in mijn eerste weken als voorzittend meester een antwoord op te geven, waarbij ik me realiseer dat ik niet het antwoord geef, maar slechts mijn antwoord.”

“Broederschap en naastenliefde zijn voor mij toch wel de sleutelwoorden. Broederschap is voor mij lang een lastig begrip geweest. Na je inwijding zijn de andere logeleden gelijk je medebroeders. Broeders die je nauwelijks kent maar waar je wel een overeenkomst in gaat ontdekken, die dezelfde levensvragen hebben en oprecht geïnteresseerd zijn in elkaar. Het deed me denken aan het labyrint van Chartres waar je stilzwijgend je eigen pad loopt en waar je verbondenheid voelt met de ander die ook

zijn eigen pad loopt. Broederschap heb ik voelen ontwikkelen bij mezelf en zie dat ook bij anderen. En dat gaat niet zomaar, daar had ik en heb je tijd voor nodig. Een broederband bouw je niet zomaar met elkaar op en gaat niet alleen van jezelf uit – de ander zien – maar heeft ook een wederkerigheid – door de ander gezien worden. De werkvorm compareren past hierbij want wie heeft nu de echte waarheid in pacht? Juist het openstaan voor de verscheidenheid aan inzichten van diverse medebroeders brengt je verder, geeft de verdieping die zo waardevol en mooi is aan een comparitie.”

“De essentie van de vrijmetselarij is om je als broeder te ontwikkelen en wie deze essentie opzoekt, komt zichzelf tegen. Deze ontwikkeling blijkt dan een

aantal vragen te stellen die niet eenvoudig te beantwoorden zijn. Broederschap komt voor mij ook tot uiting in de open loges, het samen deelgenoot kunnen zijn van een ritueel, van de stiltes en van de muziek. Broederschap als hoogste innerlijke waarde van de broeders in harmonie verzameld binnen de vertrouwelijkheid van de Loge. De verbinding van broederschap naar naastenliefde wordt gekenmerkt door de woorden van de Voorzittend Meester aan het einde van een open loge: ‘Ga heen broeders en doet u in het westen kennen als vrijmetselaar.’ Dat laten kennen uit zich in naastenliefde naar de medemens en dat is niet zo gemakkelijk of vanzelfsprekend als het lijkt. En misschien heeft dat wel meer met gevoel te maken dan met materie. Gevoel in de vorm van aandacht, het oprecht luisteren, er zijn voor de ander, van betekenis willen zijn voor de ander en wanneer ben je nu werkelijk in contact met de ander? Het gaat dus niet over methoden, technieken of vaardigheden maar eerder over het werkelijk in contact kunnen treden met de ander. Dit werkelijk in contact of van betekenis zijn voor de ander is ook een ontwikkeling voor de broeder zelf. Door er voor de ander te zijn, leer je ook over jezelf. Als je compassie kunt opbrengen voor de ander, dan leer je die misschien ook voor jezelf op te brengen.”

“Broederschap en naastenliefde, ze liggen in elkaar verlengde. Wie het durft aan te gaan, wint gaandeweg aan wijsheid. Met de vragen die het leven stelt ga je als vrijmetselaar een verbinding aan met jezelf en de ander. Deze beweging, deze beleving heeft levenswaarde.” ♦

Naam : Paul van Mullekom.
Leeftijd : 60 jaar.
Beroep : Project/portofoliomanager
Veiligheidsregio Limburg Noord.
Loge : ‘La Simplicité’ in Venlo.
Graad : Meester-vrijmetselaar/
Voorzittend Meester.

Oók vrijmetselaar worden?

Doe de Zelftest!

Idee en realisatie: Henk Kreuger.

Wilt u onderzoeken of een toekomstig lidmaatschap van een vrijmetselaarsloge succesvol kan zijn? Doe dan de zelftest op de navolgende twee pagina's. Deze zelftest telt 20 uitspraken, oplopend van A tot en met T. Geef per uitspraak aan in welke mate u zich erin kunt vinden op een schaal van 1 tot 5. De hoogste totaalscore die zo te behalen is, is $20 \times 5 = 100$ punten.

Volledig mee oneens = 1 punt

Gedeeltelijk mee oneens = 2 punten

Weet niet/geen mening = 3 punten

Gedeeltelijk mee eens = 4 punten

Volledig mee eens = 5 punten

Omcirkel naast elke uitspraak het beoordelingscijfer.

*Tel daarna de 20 cijfers op en noteer hier de totaalscore: ... punten
Vergelijk uw totaalscore vervolgens met de hiernaaststaande klikkans-tabel. Hierdoor is goed in te schatten of er een klik is met de vrijmetselarij. Als u naar aanleiding van de uitkomst een gesprek wilt voeren met één of meer leden van een loge, stuur dan een e-mail naar orde@vrijmetselarij.nl. Of neem contact op met de voorlichter van de loge in uw gemeente of regio.*

Verder praten?

Wilt u in gesprek met een vrijmetselaar? Op de website van de Nederlandse Orde van Vrijmetselaren, www.vrijmetselarij.nl, staat een overzicht van alle loges in Nederland en dus ook van een loge bij u in de buurt, inclusief vestigingsadres, telefoonnummer en e-mailadres.

Maar natuurlijk kunt u ook contact opnemen met het secretariaat van de Orde van Vrijmetselaren:

Javastraat 2B, 2585 AM Den Haag.

T. (070) 346.00.46.

E. orde@vrijmetselarij.nl

W. www.vrijmetselarij.nl

Klikkans-tabel

0 – 49 punten

De ervaring leert dat een score lager dan 50 punten meestal niet leidt tot een lidmaatschap dat langdurige wederzijdse tevredenheid oplevert. Om verdere teleurstelling te voorkomen worden verdere stappen om lid te worden van de vrijmetselarij afgeraden.

50 – 59 punten

Er zijn overeenkomsten, maar niet echt veel. Vraag is of een eventueel lidmaatschap inderdaad wel wederzijdse tevredenheid oplevert. Een goed gesprek hierover kan veel duidelijk maken.

60 – 69 punten

Er is een redelijk aantal overeenkomsten. Een onderling gesprek om in te schatten of dit aantal voldoende is om ook op lange termijn tot een succesvol lidmaatschap te leiden, is zeker aan te raden.

70 – 79 punten

Het aantal overeenkomsten is groot. Een gesprek op korte termijn maakt duidelijk of het lidmaatschap ook op lange termijn de gewenste wederzijdse voldoening geeft.

80 – 89 punten

Beide partijen zitten op een lijn! Een gesprek over het lidmaatschap is de volgende stap.

90 – 100 punten

De ideale 'klik'. Een gesprek over het lidmaatschap is de volgende stap.

'KEN JEZELF' IS DE OPDRACHT AAN IEDERE VRIJMETSELAAR.

BEGIN HIER

Uitspraak A
Ik streef er voortdurend naar beter mens te worden.

1
2
3
4
5

Uitspraak B
Ik neem de volledige verantwoordelijkheid voor mijn eigen doen en laten.

1
2
3
4
5

Uitspraak D
Ik zie het als een maatschappelijke opdracht om naar datgene te zoeken dat mensen verbindt; om ze bij elkaar te brengen.

1
2
3
4
5

Uitspraak C
Ik werk aan het welzijn van onze samenleving.

1
2
3
4
5

Uitspraak E
Ik zie het als een maatschappelijke opdracht om datgene weg te nemen dat mensen scheidt, zodat ze hun conflicten kunnen bijleggen of hun vooroordelen kunnen bijstellen.

1
2
3
4
5

Uitspraak F
Ik ben gelijkwaardig aan alle andere mensen.

1
2
3
4
5

Uitspraak H
Ik vind de meningen van andere mensen even waardevol als mijn eigen mening. Ik hoor ze graag.

1
2
3
4
5

Uitspraak G
Ik vind dat ieder mens het recht heeft om zelfstandig te zoeken naar waarheid.

1
2
3
4
5

Uitspraak I
Ik ben altijd bereid mijn inzichten te delen met anderen.

1
2
3
4
5

Uitspraak J
Ik denk dat rituelen en symbolen mij kunnen helpen om bijzondere momenten in het leven meer waarde te geven.

Ga verder op de volgende pagina

1
2
3
4
5

GA HIER VERDER

Uitspraak K

Ik geloof dat het universum niet toevallig bestaat. En dat ik daarin een rol te vervullen heb.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Uitspraak L

Ik ben een 'vrij man van goede naam'. Anders gezegd: ik ben een ongebonden en onafhankelijke denker en heb een goede reputatie.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Uitspraak N

Als ik vrijmetselaar word probeer ik zoveel mogelijk mijn wekelijkse logebijeenkomsten te bezoeken.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Uitspraak M

Ik ben bereid me aan de regels van de Orde en mijn loge te houden.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Uitspraak O

Ik ben bereid andere vrijmetselaren met raad en daad te steunen als zij dat nodig hebben.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Uitspraak P

Ik houd me aan de vertrouwelijkheid binnen mijn loge.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Uitspraak R

Ik waardeer ook het gezelligheidsaspect van de broederschap.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Uitspraak Q

Ik zie de voordelen van een loge waarin alleen mannen samenkomen.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Uitspraak S

Ik streef naar een langdurig lidmaatschap van de Orde en van mijn loge.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Uitspraak T

Ik ben bereid en in staat mijn logecontributie te betalen (ca. € 400 per jaar).

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Een gewone man met fatsoen!

De goed geïnstrueerde vrijmetselaar die als voorstellend meester bij een geïnteresseerde op bezoek gaat, heeft een duidelijke agenda. Hij zal de belangstellende vertellen dat de jaarlijkse bijdrage het beloop kent van een stevig abonnement op internet, onderzoeken of de profaan iets heeft met een hoog, voor het gemak hier omschreven als persoonsoverstijgend beginsel en hij zal onderzoeken of de profaan een vrij man is van goede naam. Zal het eerste agendapunt doorgaans weinig problemen geven, met de 2 andere is het verdraaid lastig.

Tekst: Jan-Willem Verberne.

N neem het gegeven van een 'hoog beginsel'. Heeft de geïnteresseerde hier een religieuze context? Zo ja, is de hij dogmatisch of niet? Zo nee, is er dan sprake van een seculiere context en zo ja, is deze seculiere context individueel van aard, zoals bijvoorbeeld Kants categorisch imperatief, of meer sociaal van aard, zoals het willen volgen van de geldende wetten of zoals de Fransen soms hun patriotisme tentoonspreiden op grond van liberté, égalité en fraternité. Steeds is sprake van een persoonsoverstijgend, hoog beginsel.

Wat?

Wat betekent eigenlijk 'een vrij man van goede naam'? Een eerste benadering is die van de logica, van ratio. Wat is vrij? Vrij van vooroordelen, van religie, van politieke stellingname? Vrij van geldzorgen? Iemand zonder mening? En wat is goede naam? Geen strafblad, zich houden aan de maximumsnelheid op de weg?

Hoe ook gedraaid of gekeerd, het is steeds een hachelijke onderneming om die begrippen scherp in taal te vatten om de simpele reden dat - zoals zo vaak - tijd en plaats en opvoeding en levenservaringen en filosofische overtuigingen en nog zo veel meer de gedachten, hierover meebepalen.

Zweverig

Maar naast logica is er ook een andere manier van kijken naar wat een vrij man van goede naam eigenlijk is. En dat

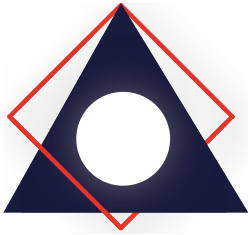
is de meer lyrische, dichterlijke interpretatie die een beroep doet op levenservaringen in wat engere zin, iemand die de sociale conventies tart maar net niet over de schreef gaat. Over wie hebben we het dan? Valt Thomas More onder deze termen? En Vitalis (Alleen op de wereld, Hector Malot)? Ramses Shaffy? Theo van Gogh? Swiebertje, vrij als wat zonder pretenties? Ernest Renan? Cyrano de Bergerac (Edmond Rostand)? Henry Thoreau (Walden)? Der Mann ohne Schatten (Stephan Zweig)? Diogenes de cynicus? Ook de dichterlijke benadering bevalt eigenlijk niet want het is zweverig en van alle kanten voor discussie vatbaar, maar daarmee nog niet onjuist...

Liedje

Blijft als mogelijkheid over dat het een versteende uitdrukking is van een gewone man met fatsoen. Epicurus schrijft dat mensen het beste verborgen kunnen leven, dus zonder ophef, zonder strafblad, met een gewone baan, huisje-boompje-beestje, zonder enige illusie of pretentie maar wel kunnen genieten van de schoonheid die de werkelijkheid ons dag in dag uit aanreikt. Is dat fatsoenlijk?

Jules de Corte zong over iemand zonder illusies die blij was een vaste baan te hebben met een plantje of wat op zijn balkon: hij had een vrouw en een tv, die vielen allebei nog wel eens tegen, die vielen allebei nog wel eens mee en toen zijn tijd was volgemeten is hij gestorven op de wc. Is dat een vrij man, iemand zonder illusies? ♦

Dutch Regalia

Dutch regalia voor service en kwaliteit

Voor al uw maçonnieke benodigheden, zowel nieuwe - als 'producten met ervaring',
zijn wij de vertrouwde leverancier!

We staan in voor hoge kwaliteit, dus werken wij al jaren met de beste vakmensen
en hebben service hoog in ons vaandel staan.

Ook voor speciale opdrachten, zoals bijvoorbeeld het laten graveren van glas of metaal,
bent u bij ons aan het juiste adres. Bent u op zoek naar een ontwerp voor een jubileum
of maçonniek cadeau dan denken wij graag met u mee.

Heeft u vragen? Neem dan gerust contact met ons op.

Telefoon 0251 - 827317

Of mail naar: info@dutchregalia.nl

www.dutchregalia.nl

Clemens Hondtong
Masonic Antiques & Collectables
In- en verkoop Sinds 1996

☎ 06-53887063

✉ c.hondtong@outlook.com

🏠 www.hondtong.nl

📍 Kuipersdijk 346, Enschede